

Karelia-ammattikorkeakoulu
Sairaanhoidaja (YAMK)
Ikäosaamisen kehittäminen ja johtaminen

Vanhustyön vetovoimaisuuden kehittäminen

TET-nuorten perehdyttämisen kehittäminen
tehostetun palveluasumisen yksiköissä Siun
soten alueella

Henna Hämäläinen
Anna-Riikka Repo

Opinnäytetyö, tammikuu 2022

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Tammikuu 2022
Ikäosaamisen kehittäminen ja johtamisen
koulutus
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijät

Henna Hämäläinen, Anna-Riikka Repo

Nimeke

VANHUSTYÖN VETOVOIMAISUUDEN KEHITTÄMINEN

TET-nuorten perehdyttämisen kehittäminen tehostetun palveluasumisen yksiköissä Siun soten alueella

Toimeksiantaja

Siun sote

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää vanhustyön vetovoimaisuuteen ilmeneviä käsityksiä nuorten keskuudessa. Opinnäytetyön tavoitteena on luoda konkreettinen vanhustyön vetovoimaisuutta vahvistava malli toimeksiantajan käyttöön nuorten TET-jaksolle.

Opinnäytetyön tehtävänä on tuottaa tietoa siitä, millaisia asenteita ja käsityksiä nuorilla on ikäihmisiä kohtaan. Toisena tehtävänä on saatua tietoa hyödyntäen luoda yhdessä Siun soten palveluesihenkilöiden kanssa viikko-ohjelma, joka herättäisi kiinnostusta hoiva-alaan.

Tämä opinnäytetyö toteutettiin tutkimuksellisena kehittämistoimintana, ja tutkimusote oli laadullinen. Tiedonhankintamenetelminä käytettiin esihenkilöistä koottua työpajaa sekä teemahaastattelua 9-luokkalaisista kootusta ryhmästä. Näistä tulleet vastaukset analysoitiin sisällönanalyysia ja SWOT-analyysia apuna käyttäen.

Tulosten mukaan nuorten käsitykset ja asenteet ikäihmisiä kohtaan ovat positiiviset. Nuoret näkivät pitkän elämäkokemuksen ja sen sisällön ikäihmisille tärkeänä. Nuoret puhuivat ikääntyvien pitkästä ja eletystä elämästä arvostavasti ja heidän asenteensa oli kunnioittava. Viikko-ohjelmalla voidaan vahvistaa vetovoimaista mielikuvaa vanhustyöstä ja lisätä nuorten kiinnostusta vanhustyötä kohtaan. Jatkossa voisi tutkia viikko-ohjelmavaihtelun toimivuutta ja mahdollisesti kehittää tätä esittelyvideolla.

Kieli
suomi

Sivuja 52
Liitteet 5
Liitesivumäärä 12

Asiasanat

vetovoimaisuus, vanhustyö, asenteet

THESIS
January 2022
Master`s Programme in Active Ageing

Tikkarinne 9
FI-80200 JOENSUU
FINLAND
Tel. + 358 13 260 600

Authors

Henna Hämäläinen, Anna-Riikka Repo

Title

Developing the Attractiveness of Older People`s Care Among Adolescents – Developing Work Experience Period Orientation Practices in Siun sote Enhanced Service Housing Units .

Commissioned by

Siun sote –Joint Municipal Authority for North Karelia Social and Health Services

Abstract

The purpose of this thesis was to explore the perceptions of adolescents regarding the attractiveness of older people`s care. The aim of the thesis was to create a concrete model for the client, which they can use to strengthen the attractiveness of older people`s care among adolescents attending their work experience period.

The aim of the thesis was to produce information about the attitudes and perceptions of adolescents towards older people. Another aim was, based on the information obtained, to create a weekly programme together with Siun sote service supervisors to arouse interest in the care sector.

This thesis was carried out as a research development activity and the research approach was qualitative. Information acquisition methods comprised a workshop composed of supervisors and focused interviews among a group of ninth-graders. The responses from these were analysed using content analysis and SWOT analysis.

The results showed that the perceptions and attitudes of adolescents towards older people are positive. They understood that long life experience and its content are important for older people. Furthermore, they spoke appreciatively of the long, lived lives of older people and their attitudes were respectful. The weekly programme can strengthen the attractiveness of the image of older people`s care and increase the interest of adolescents towards older people`s care. In the future, the functionality of the weekly programme could be explored and developed with an introductory video.

Language
Finnish

Pages 52
Appendices 5
Pages of Appendices 12

Keywords

attractiveness, older people`s care, attitudes

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Vanhustyön vetovoimaisuutta vahvistavat tekijät	7
2.1	Vetovoimaisuuden merkitys ammatinvalinnassa ja hoitoalalla	7
2.2	Vanhustyön vetovoimaisuustekijät	11
2.3	Asenteiden merkitys vanhustyön vetovoimaisuuteen	13
3	Työelämään tutustuminen vanhustyön vetovoimaisuuden näkökulmasta	15
3.1	Työelämään tutustujat (TET-nuoret)	15
3.2	TET - jakson merkitys vanhustyön vetovoimaisuuden lisäämiseksi	16
4	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tehtävät	16
5	Tutkimuksellisen kehittämistyön lähtökohdat ja prosessi	17
5.1	Pragmatistinen lähestymistapa	17
5.2	Kvalitatiivinen tutkimusote	18
5.3	Toimeksiantajan ja toimintaympäristön kuvaus	19
5.4	Opinnäytetyön prosessin kuvaus	20
5.5	Fokusryhmähaastattelu nuorille	23
5.6	Teams-työpaja esimiehille	26
5.7	Sisällönanalyysin menetelmät	29
5.8	Tuotoksen laatiminen	31
5.9	Kehittämistoiminnan arviointi	33
6	Opinnäytetyön tulokset	34
6.1	Nuorten käsityksiä ja asenteita	34
6.2	Teams-työpajan tulokset	38
6.3	TET-viikko-ohjelmatarunke	41
7	Pohdinta	43
7.1	Tulosten pohdinta	43
7.2	Ammatillinen kehittyminen ja työskentelyn arviointi	47
7.3	Luotettavuus ja eettisyys	49
7.4	Jatkokehittämisideat	51
	Lähteet	52

Liitteet

Liite 1	Opinnäytetyön aikataulu
Liite 2	Saatekirje vanhemmille
Liite 3	Saatekirje opinto-ohjalle
Liite 4	Kirje esihenkilöille
Liite 5	TET viikon runko

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää vanhustyön vetovoimaisuuteen ilmeneviä käsityksiä nuorten keskuudessa. Opinnäytetyön tavoitteena on luoda konkreettinen vanhustyön vetovoimaisuutta vahvistava malli toimeksiantajan käyttöön nuorten TET-jaksolle. Opinnäytetyön tehtävänä on tuottaa tietoa siitä, millaisia asenteita ja käsityksiä nuorilla on ikäihmisiä kohtaan. Toisena tehtävänä on saatua tietoa hyödyntäen luoda yhdessä Siun soten palveluesihenkilöiden kanssa viikko-ohjelma, joka herättäisi kiinnostusta hoiva-alaan.

Jos nuoria saataisiin innostettua jo TET-jaksolla positiivisella työnkuvalla ja tutustumaan ikäihmisiin niin saataisiinko nuoret hakeutumaan ja kiinnostumaan hoivatyöstä. Tarve uusista työntekijöistä on suuri, jotta Suomi pystyisi jatkossakin tarjoamaan laadukasta vanhustyötä.

Suomen väestö ikääntyy koko ajan ja vanhusväestön kasvua on tapahtunut erityisesti vanhemmissa ikäluokissa. Yli 65 -vuotiaiden ikäryhmässä kasvua tapahtuu 16 prosentista 26 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Yli 85 -vuotiaiden ikäryhmä kasvaa myös; tässä kasvua tulee 1.8 prosentista 6.1 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä. Väestöllinen huoltosuhde eli lasten ja vanhusten määrä sataa työkäistä henkilöä kohtaan nousee 50:stä peräti 74.6 vuoteen 2034 mennessä. Samansuuntaista kasvua näkee tilastoissa eteenpäinkin tulevina vuosina. (Tilastokeskus 2021.) Paikallisesti tarkasteltuna Itä-Suomen aluetta Siun sote tuo henkilöstösuunnitelmassa 2020–2023 esille ikäihmisten palveluissa Pohjois-Karjalan muuttuvan ikärakenteen. Tällä hetkellä 75-vuotiaita on 20 000 eli noin 11 prosenttia koko alueen väestöstä ja vuonna 2030 luku on noussut 17 prosenttiin. Väestö ikääntyy ja syntyvyys laskee. Samalla muistisairauksien määrä kasvaa ja tarvitaan yhä enemmän hoitohenkilökuntaa ikäihmisten palveluihin. (Siun sote 2021, 6.) Tämän opinnäytetyön keskeisiksi käsitteiksi muodostuvat vetovoimaisuus, vanhustyö ja asenteet.

Vanhuspalvelulakiin tulleet muutokset 1.10.2020 koskevat pitkäaikaisen hoidon laitosasumista, jossa hoitajamitoitus nousee portaittain. Vuoden 2020 henkilömitoitus on 0.5 työntekijää asiakasta kohti. Vuonna 2021 0.55 vuonna 2022 alussa henkilömitoituksen tulee olla 0.6 ja 1.4 2023 mitoitus nousee 0.7 työntekijää asiakasta kohti. Lakimuutoksessa myös välitön asiakastyö eli hoivatyö ja välillinen asiakastyö erotetaan toisistaan. (Super 2017.)

NORDCARE2-hankkeessa vuonna 2015 tehtiin uusinta tutkimus vertailemalla vuoden 2005 vanhustyön vastaavaan raporttiin. Raportin tulokset osoittavat useita huolestuttavia kehityssuuntia suomalaisessa vanhustyössä; yleiskuva suomalaisen vanhustyön tilasta ja kehityksestä on negatiivinen. Tutkimuksessa tulee esille muun muassa, että vuonna 2005 yli puolet (57 %) henkilökunnasta oli 25–54-vuotiaita ja vuonna 2015 alle puolet (46 %). (Kröger & Van Aerscht & Puthempambil 2018, 13.) Tämä osoittaa nuorten vähenevän määrän alalla; alalle hakeudutaan yhä vähemmän ja alalta lähtee nuoria pois. Nämä kaikki tekijät vaikuttavat siihen, että hoitajien tarve kasvaa koko ajan monestakin syystä ja alan vetovoimaisuutta tulisi kehittää.

Opinnäytetyömme tehtävä on tuottaa tietoa, millaisia asenteita ja käsityksiä nuorilla on ikäihmisiä kohtaan, sekä Siun soten palveluesimiesten kanssa yhdessä luoda viikko-ohjelma, mikä herättäisi kiinnostusta hoiva-alaan. Tämä osaltaan voisi vaikuttaa tulevaisuuden rekrytoinnin haasteisiin Siun soten alueella. Siun soten strategiassa 2021–2025 (Siun sote 2020) yhtenä kriittisenä menestystekijänä on nostettu rekrytoinnin onnistuminen.

Kehittämällä pyritään siis muutokseen, jolla pystyttäisiin tavoittelemaan jotakin parempaa ja tehokkaampaa. Kehittämistoiminnalla vaikutetaan toimintatapoihin tai toimintarakenteisiin. (Toikka & Rantanen 2009, 16.) Meidän kehittämistehtävämme tarkoitus on kehittää vanhustyön vetovoimaisuutta.

Tuotoksena muodostuu intensiivinen viikko-ohjelma nuorille, mikä auttaa heitä tutustumaan ikäihmisiin ja saamaan positiivisen kuvan vanhustyön monipuolisuudesta eri ammattiryhmien näkökulmasta. Viikko-ohjelma edistää nuorten hakeutumista hoitoalalle ja vahvistaa tulevaisuuden rekrytointia.

2 Vanhustyön vetovoimaisuutta vahvistavat tekijät

2.1 Vetovoimaisuuden merkitys ammatinvalinnassa ja hoitoalalla

Yleisesti ammatin vetovoimaisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat vanhempien, sukulaisten, tuttavien ja opinto-ohjaajan tuki ja kannustus. Vetovoimaisuutta lisää myös läheisen työskentely alalla, mutta myös julkisuuden antama kuva ammatista vaikuttaa alan vetovoimaisuuteen. Peruskouluikäiset muodostavat jo varhaisessa vaiheessa mielikuvan ammatista. Tiedotusvälineiden positiivisella informaatiolla voidaan lisätä tiettyjen ammattien suosiota, ja näin vaikuttaa nuorten tulevaisuuden ura suunnitelmiin. (Kähärä-Uppgård 2011, 10.) Nuorten ammatinvalintaa ohjaavat erilaiset mielikuvat ammateista. Informaatio ja toisenlaiset kokemukset luovat nuorille ammattimielikuvia. Nykyisessä mediarikkaassa yhteiskunnassa juuri medially on suuri vaikutus mielikuvien luoja, niin organisaatioista kuin niissä työskentelevistä henkilöistä ja ammateista. Terveystenhoitoala on saanut negatiivista julkisuutta ja vanhustyö on saanut oman osansa tästä. Kaikella julkisuudella, negatiivisella ja positiivisella on vaikutusta kaikenikäisten mielipiteisiin. Julkisuudella on vaikutusta myös terveydenhuollon ammatin vetovoimaisuudelle. (Mendez & Louis 1991, 311.)

Seppänen (2021) kertoo TAT Nuorten tulevaisuusraportissa, että yksi tärkeimmistä tekijöistä tulevaa alaa mietittäessä on kiinnostavat työtehtävät. Toisena tärkeänä tekijänä nousi palkkaus ja heti näiden jälkeen hyvä työskentelyilmapiiri ja mahdollisuus tehdä itselle tärkeäksi kokemia asioita. Tärkeimmiksi koetut asiat liittyivät alan ihmisläheisyyteen, ympäristöystävällisyyteen ja alan vastuullisiin toimintatapoihin. Huolestuttavana piirteenä tuodaan esille se, että alavalinnat ovat edelleen tiukasti sukupuolittuneet; tyttöjä kiinnostavat jo valmiiksi naisvaltaiset alat esimerkiksi terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut ja poikia miesvaltaisista aloista teknologiateollisuus ja rakennusala. Näiden joukossa on valitettavasti myös aloja, joita korona-aika on kohdellut huonosti ja työllistyminen on epävarmaa esimerkiksi ravintola-ala. Alat esimerkiksi siivous ja kiinteistöpalvelut

työllistäisivät hyvin, mutta ala ei houkuttele nuoria. Vanhempien vaikutus erityisesti heidän koulutustaustaltaan vaikuttaa vahvasti kiinnostukseen eri aloja kohtaan. Tutkimus tuo myös huolen esille siitä, että pojilla on tyttöjä suppeampi näkemys omasata työelämäkuvastaan ja odotukset ovat hyvin perinteisiä. TAT Nuorten tulevaisuusraportti -tutkimus selvittää tuoreimman tiedon siitä, mitä vuosittain yläkoululaisten, lukiolaisten, ammatillisten opiskelijoiden sekä kansanopistoissa opiskelevien ajatuksia työelämänäkymistä ja tulevaisuudensuunnitelmista. (Seppänen 2021, 4–10.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon alalle hakeutumiseen sisäisinä vahvuuksina tuo Aalto esille hoitotyön mielekkäänä, ihmisläheisenä ja merkityksellisenä työnä. Alalla nähdään olevan paljon erilaisia työtehtäviä ja terveydenhuoltoalalla on lukuisia mielenkiintoisia ammatteja. Opiskelumahdollisuudet nähdään hyvänä ja monipuolisena kaikilla koulutusasteilla. Sisäisenä heikkoutena tulee esille alan sisällä ammattien ja työalojen kesken epätasaisen jakautuminen. Työ nähdään henkisesti ja fyysisesti raskaana. Harjoittelupaikat ovat usein riittämättömiä ja ohjausta tulee kehittää. Taustalla voi olla vielä vanhoja työkaluja, jotka vaikuttavat imagoon vanhentavasti. Ulkoisina vahvuuksina hoiva-alalle hakeutuvilla nähdään alan monipuolisuus ja kasvavat työllisyysnäkökymät. Työ on osaltaan joustavaa mahdollistaen työkiertoa ja osa-aikaisuutta. Tekniikka ja uudet toiminta- ja oppimisympäristöt lisäävät vetovoimaa ja tarjonnan monipuolistuminen antaa yrittäjyydelle sijaa. Ulkoisina uhkina nähdään hakijoiden motivaation ja soveltuvuuden heikkenemisessä, mikäli opiskelijajapaikkamäärät kasvavat. Ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden sitoutuminen työyhteisöön ja Suomeen voi olla ajoittain vaikeaa. Ennakkoluulot ulkomaalaistaustaisia vastaan, kuntatalouden kehitys ja talous nähdään myös vaikeuttavana tekijöinä terveydenhuoltoalaa tarkasteltaessa. (Aalto 2014, 9–10.)

Hoitoalalle hakeutuu yhä vähemmän opiskelijoita, vaikka tarve on suuri. Väestön vanhetessa krooniset sairaudet lisääntyvät, hoidon tarve kasvaa ja hoitajia tarvitaan alalle entistä enempi. Ongelma on maailmanlaajuinen ja sitä on tutkittu varsin laajasti. Blayn ja Smithin (2019) tutkimuksessa tuodaan esille, että ilmiöstä ei kärsi ainoastaan Australia vaan esimerkiksi EU, Japani, Kanada

ja Yhdysvallat. Esimerkiksi Australia on pyrkinyt tutkimaan ja vaikuttamaan tähän ilmiöön jo erilaisilla strategisilla keinoilla. Näitä keinoja olivat esimerkiksi taloudellinen tuki opiskelijoille ja heille tarjottiin vakituista työsuhdetta. Alalle hakeutumiseen vaikutti negatiivisesti työn arvostuksen puute, kollegoiden välinen syrjintä ja työtehtävien rajallisuus. Palkka koettiin myös huonoksi verrattuna työmäärään. (Blay & Smith, 2019.)

Opinnäytetyön prosessin kuluessa on tullut esille ja toimeksiantajan kanssa keskusteltaessa, että suurten ikäluokkien vanhetessa hoidon ja hoitajien tarve lisääntyy Suomessa. Terveystieteiden tutkimuskeskuksella työvoimapula on arkipäivää ja ammattihenkilöstöä tarvitaan lähivuosina yhä enemmän. Vipunen -tilasto (2020) osoittaa kuitenkin, että hoitoalalle hakeutuu yhä vähempi opiskelijoita. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa vuonna 2017 peruskoulun päätti 267 ja hoitoalan koulutukseen paikan otti vastaan 135 opiskelijaa. Vuonna 2020 peruskoulun päätti 222 opiskelijaa, joista 99 haki hoitoalan koulutukseen. Työvoiman tarpeen kasvun näkökulmasta tämä on huolestuttavaa.

Vuosittain toteutetaan Talous ja Nuoret TAT ry:n toimeksiantama tutkimus Kun koulu loppuu. Tutkimuksen toteuttajana on tutkimus- ja neuvonantoyhtiö T-Media Oy. Raportissa kartoitettiin mitkä tekijät vaikuttavat uranvalintaan yläkoululaisten ja lukiolaisten koulun päättymisen jälkeen. Tutkimuksessa tuli esille esimerkiksi se, että suosituille ja mediaseksille aloille hakijoita on runsaasti ja terveydenhuoltoalallekin opiskelijoita hakeutuu edelleen. Nuorten tärkeimpinä tietolähteinä ammatinvalintaa mietittäessä tuli yläasteikäisillä esille ystävät ja tutut, vanhemmat tai sukulaiset, koulun opinto-ohjaaja, koulujen nettisivut ja koulun aikana käyty työelämään tutustumisjakso (TET). Median vaikutus näkyy siinä, että elämänpiirin ulkopuolella olevat julkisuuden henkilöt toimivat myöskin nuorten esikuvina. Nuoret toivovat realistisia uratarinoita medioihin. Tietoa opiskelusta haetaan useasta median tarjoamasta globaalista yhteisöstä. Suositujia ovat Google, Opintopolku.fi ja You Tube. Konkreettisenä vaikuttavana tekijänä koettiin vaihtoehtoisesti joko päästä itse kokeilemaan ammattia tai niin että, joku ammattilainen tulisi työstään kertomaan oppilaitokselle. TET jaksoa pidetään hyvin merkityksellisenä lukiossa ja yläasteella. (T-Media Oy 2019.)

Oma minäkuva vaikuttaa siihen, miten vetovoimaisena hoitajat näkevät työnsä. SuPerin toteuttamassa kyselytutkimuksessa hoitajilla on enimmäkseen positiivinen minäkuva, suurin osa on ylpeä ammatistaan ja valitsisi toistamiseen saman ammatin. Myös luottamus omiin mahdollisuuksiinsa esimerkiksi ammatissa kehittymisessä ja lisäkoulutuksesta nähdään hyvänä. (SuPer 2017, 14.) Hoitotyöstä tekee vetovoimaisen sen, että työntekijät voivat hyvin työssään ja ovat tyytyväisiä omaan työhönsä. Lisäksi vetovoimaisuutta lisää, kun ollaan ylpeitä omasta työstään ja ammatistaan. (Aalto 2014, 17.) Opinnäytetyön prosessin kuluessa huomasimme, kun nämä tekijät näkyvät hoitajan työssä välittyy ne myös opiskelijoiden ohjaukseen. Ohjaajan välittämä positiivinen kuva ammatistaan auttaa nuorta selventämään kuvaa vanhustyöstä.

Vetovoimaiselle organisaatiolle on tyypillistä edistyksellinen organisaatiokulttuuri ja positiivinen työnantajakuva. Nämä tekijät edesauttavat vetovoimaista organisaatiota rekrytoimaan ja sitouttamaan henkilöstöä. Vetovoimaisen organisaation ero tavalliseen organisaatioon on siinä, mitä henkilöstö ajattelevat organisaatiokulttuurista. Vetovoimaisessa organisaatiossa henkilöstö on sitoutuneempi työhönsä ja tyytyväisempi ja henkilöstö kokee vähemmän työuupumusta ja halua lähteä organisaatiosta on vähäisempi. Organisaatiokulttuuri on avainasemassa, kun halutaan turvata työvoiman saatavuus ja pysyvyys. Vetovoimaisissa kulttuureissa on tyypillistä inhimillisen ja sosiaalisen pääoman kehittäminen. Jotta organisaatio voisi menestyä pitkällä aikavälillä on inhimillisiä, yhteistoiminnallisia ja rakenteellisia voimavaroja tasapainotettava ja koordinoitava. (Aalto 2014, 12.)

Vetovoimaiset organisaatiot pystyvät vastaamaan jatkuvaan uudistumiseen ja oppimiseen. Väestön ikääntyminen luo paineita tuottaa palveluja lisää ja samalla henkilöstön saanti vaikeutuu, jolloin haasteena on niukoilla henkilöstö resursseilla tuottaa enemmän palveluja. Tämänhetkisiä toimintatapoja on muutettava, jotta samoilla resursseilla pystytään tuottamaan nykyistä enemmän. Vetovoimaiset organisaatiot pystyvät vastaamaan tällä hetkellä työelämän haasteisiin, joita ovat:

- Kilpailu nuorista ja osaavista työntekijöistä.

- Ikääntyvien työntekijöiden työssä jaksamisen tukeminen.
- Keskinäinen arvostus ja yhteistyö.
- Tietojen ja taitojen siirtäminen työyhteisössä sukupolvelta toiselle.
- Sosiaalisen työkyvyttömyysuhan välttäminen.

(Aalto 2014, 12–13.)

Vanhustyöstä ja hoitoalasta yleensä julkisesti käyty keskustelu on muodostanut negatiivisen kuvan vanhustyöstä. Keskustelun aiheena on ollut matala palkkaus, työn kiireys sekä työn henkinen ja fyysinen kuormittavuus. (Kehusmaa, Alastalo & Hammer 2018.) Nämä ovat tulevaisuuden haasteita, joihin tulee etsiä sekä yksilö että yhteiskunnalliselta tasolta ratkaisuja.

2.2 Vanhustyön vetovoimaisuustekijät

Hyvä vanheneminen on jokaisen ihmisen toive lisääntyvistä sairauksista huolimatta. Tämä tavoite tulisi näkyä myös vanhustyössä: miten luodaan edellytykset jokaiselle ikäihmiselle arvokkaaseen vanhenemiseen omat voimavarat huomioiden ja kuinka vanhuksen voimien heiketessä saadaan hyvä yhteys pidettyä perheeseen? Vanhukset tarvitsevat hoitoa sairauksiinsa, mutta myös sosiaalista ja emotionaalista apua ja tukea. (Heikkilä & Larivaara 2009.)

Keväällä 2020 alkanut covid-19-pandemia on aiheuttanut leviämisellään sosiaalisen kanssakäymisen rajoituksia (Linka, Peirlinck, Sahli & Kuhl 2020). Taudin tiedetään olevan erityisen kohtalokas iäkkäillä ja vierailukieltoja asetettiin myös hoitokoteihin (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020). Tämä on näkynyt päivittäisessä arjessa ikäihmisillä sekä kotona että tehostetussa palveluasumisessa. Omaiset ovat kärsineet turvallisuusvaatimusten aiheuttamista ongelmista esimerkiksi siinä, että he eivät ole voineet osallistua asukkaan päivittäiseen toimintaan esimerkiksi syöttämiseen. Myös sosiaalinen yhteys ja hellyyden osoittamisen puute on vaivannut sekä omaisia että ikäihmisiä. (Paananen, Rannikko, Harju & Pirhonen 2021, 249.) Turhautuneisuutta rajoituksia kohtaan on uutisoitu useassakin media lähteessä.

Huoli hoitohenkilökunnan jaksamisesta fyysisesti ja psyykkisesti on kasvanut epidemian aikana. Tästä kirjoitti Mika Männistö Suomen uutisissa syksyllä 2020. Hoitajien työtaakka kuvattiin katastrofaaliseksi ja jaksamista työssä vaikeaksi (Männistö 2020).

Vanhustyö tarkoittaa ikäihmisten kanssa toimimista, hoivaamista, vanhusten hoitoa, huolenpitoa, kuntoutusta sekä elämän monipuolista tukemista monella eri alueella (Aejmelaeus, Kan, Katajisto & Pohjola 2008,10). Ikäihmisten palveluita annetaan kotiin ja myös palveluasumiseen ja työryhmä koostuu usean ammattiryhmän edustajista (Siun sote 2021).

Vanhustyön vetovoimaisuuteen vaikuttaa useat tekijät, kuten resurssien määrä, palkkataso, työilmapiiri, työolosuhteet ja asiakkaat. Hoitotyön organisaation vetovoimaisuutta lisää työn palkitsevuus ja itsenäisyys, vaatimustason sopivuus, mielenkiintoisuus, haasteellisuus, vaihtelevuus sekä mahdollisuus tehdä laadukasta työtä. Lisäksi vetovoimaisuutta vahvistaa hyvät suhteet työtovereihin, työyhteisön henki ja johtajilta sekä kollegoilta saama tuki. Vetovoimaisissa organisaatioissa mahdollistetaan tiedon saanti, motivoidaan ja muistetaan palkitseminen. Vetovoimaisuuden lisääminen vaatii yhteiskunnallisia muutoksia sekä toimintaa ruohonjuuritasolla. (Honkonen 2020.)

Hautala (2008) on tutkinut terveydenhuoltolan opiskelijoiden suhtautumista vanhusten hoitotyöhön. Tutkimuksen tulosten mukaan sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden suhtautuminen vanhuksiin oli myönteistä. Yhteiskunnan suhtautumista vanhuksiin pidettiin aliarvioivana, ja se näkyy siten että vanhusten parissa työskentelyä ei arvosteta. Tutkimuksessa se kävi ilmi myös siten, että opiskelijat eivät olleet kiinnostuneita työskentelemään vanhustyön parissa. Tutkimustuloksista kävi ilmi myös se, että koulutuksella on iso merkitys terveydenhuoltoalan opiskelijoiden suhtautumiseen vanhusten hoitotyöhön ja työelämään. Oppilaitosten haluttiin herättävän mielenkiintoa ja erityisosaamista, pinnallisen, suppean jopa kaunisteleavan opetuksen sijaan vanhustyöstä. (Hautala 2008, 49.)

Vanhustyöhön on tarjottava riittävät resurssit lisäämällä työntekijöitä ja laadukkaampia työpaikkoja. Iäkkäiden parissa työskentelevien hoitajien asemaa tulisi parantaa kiinnittämällä huomiota työaikoihin, henkiseen jaksamiseen ja fyysisten riskien vähentämiseen. Teknologiaa hyödyntämisellä parannetaan hoidon laatua ja se mahdollistaa hoitajille aikaa hoitotyöhön. Tulevaisuudessa iäkkäiden parissa työskentelevien taidot ovat moninaiset ja siksi tulisi panostaa koulutukseen. Iäkkäiden parissa työskenteleviltä hoitajilta vaaditaan tulevaisuudessa tietämystä geriatriasta, teknologiasta, viestinnästä ja johtamisesta. (OECD 2020.) Opinnäytetyön pyrkimys on tulevaisuudessa lisätä tietämystä ja osaamisen monipuolisuutta, mikä omalta osaltaan lisäisi vanhustyön vetovoimaisuutta.

2.3 Asenteiden merkitys vanhustyön vetovoimaisuuteen

Asenteet voivat olla positiivisia, neutraaleja tai negatiivisia toimintavalmiuksia, mitkä auttavat siihen, miten toimitaan missäkin tilanteessa. Asenteita syntyy jatkuvasti ihmisten kohdatessa uusia asioita. Joukossa on myös pysyviä ja vakaita asenteita, kuten esimerkiksi rotuennakkoluulot tai poliittinen suuntautuminen. Asenteiden kautta havainnoidaan myös ympäristöä, jäsennetään kokemuksia itselle mielekkääksi ja ohjataan omaa käyttäytymistä sosiaalisissa tilanteissa. Ihmissuhteiden ylläpitämiseen tarvitaan myös asenteita ja myös minäkäsitys perustuu asenteisiin. Asenteet ovat kuitenkin kuvitteellisia rakenteita, joita voidaan mitata vain tutkittavan käytöstä seuraamalla. Teoreetikot olivat pitkään sitä mieltä, että asenteet olisivat vain opittuja, mutta nykyään uskotaan biologisella perimällä olevan asenteiden syntyyn myös vaikutusta. Asenteisiin liittyvät läheisesti myös käsitteet ajankuva ja arvo. (Erwin 2001, 3–18.)

Yksilön käyttäytymistä voidaan tarkastella useista näkökulmista ja yksi näkökulma on yksilön asenne. Yleisesti asennesana kuvaa sitä, miten ihminen reagoi asioihin. Asenne voidaan nähdä joko positiivisena tai negatiivisena, voidaan sanoa esimerkiksi, että jollain on ”hyvä asenne”. Asennetutkimuksen (Juuti 2006, 23) mukaan asenne on ihmisen tapa suhtautua tiettyyn asiaan tai

kohteeseen. Asenne kuvaa yksilön sisäisiä kognitiivisia prosesseja, jotka vaikuttavat yksilön toimintaan. Asenteet mahdollistavat kyvyn reagoida johonkin myönteisesti tai kielteisesti. Reagoinnin kohde voi olla esimerkiksi henkilö tai asia. Asenteista johtuen käyttäytymiseen tulee pysyvyyttä ja ne ohjaavat yksilön käyttäytymistä. Asenteet muuttuvat hitaasti, hitaammin kuin motivaatio, mutta ei niin hitaasti kuin yksilön arvot. (Juuti 2006, 23–24.)

Tällä hetkellä on havaittavissa, että yleinen asenne hoiva-alaa kohtaan on kovettuneet, vaikkakin asiakkaista suurin osa on tyytyväisiä saamaansa hoitoon. Asenteiden muuttuminen on erityisen haastavaa ja huolestuttavaa hoiva-alalla, johon tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän henkilökuntaa. Hoivasektori tulisi nähdä tulevaisuuden alana, missä on mahdollisuuksia kehittää osaamistaan ja työuraansa sekä nähdä työllistymismahdollisuuksien laaja kirjo. (Kehusmaa, Alastalo, Hammer & Luoma 2018, 5.)

Tapa miten suhtaudutaan vähemmistöryhmiin, näyttää liittyvän myös suhtautumiseen vanhuksiin. Hoitoalalle hakeutuvien oletetaan olevan myönteisemmin asennoituneita kaikkiin ikä- ja vähemmistöryhmiin. Asenteiden uskotaan olevan syvemmissä rakenteissa. Kulttuurin, sosiaalisen taustan ja kokemusten uskotaan vaikuttavan siihen, miten vanhuksiin asennoidutaan. Se miten suhtaudutaan omiin isovanhempiin, millaiset välit heihin ovat sekä millaisia kokemuksia omasta perhepiiristä saadaan, muodostavat elinikäisen asennoitumisen toisiin ihmisiin. Hautala (2008) tuo tutkimuksessaan esille, että työilmapiirillä on myös vaikutusta opiskelijoiden asenteeseen. Jos hoitajat eivät viihdy vanhustyössä, he omalla asenteellaan vaikuttavat negatiivisesti myös opiskelijoiden asenteisiin. Hoitohenkilökunnan vähättelevä asenne vanhuksia kohtaan ja henkilöstön resurssipula olivat tekijöitä millä, oli myös vaikutusta opiskelijoiden asenteisiin vanhustyötä kohtaan. (Hautala 2008, 7–15.)

3 Työelämään tutustuminen vanhustyön vetovoimaisuuden näkökulmasta

3.1 Työelämään tutustujat (TET-nuoret)

Työelämään tutustuminen, eli TET, on viralliseen opetussuunnitelmaan kuuluvaa toimintaa. TET- jaksot järjestetään jokaiselle peruskoululaiselle tavoittaen valtakunnallisesti koko ikäluokan. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan peruskoulun ylemmän vuosiluokkien oppilaille tulee järjestää työelämään tutustumisjaksoja koulutus- ja ammatinvalintojen perustaksi. Yleensäkin nämä toteutuvat viikon tai kahden viikon pituisilla työelämään tutustumisjaksoilla (TET), jossa voidaan samalla järjestää tutustumista ammatilliseen koulutukseen. Nuorten työelämätietoutta lisää eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen (Opetushallitus 2021.) Jakso on usein nuoren ensimmäisiä kosketuksia työelämään. TET-jakso auttaa nuorta tutustumaan eri aloihin ja ammatteihin. Jakson tarkoitus on saada nuori miettimään ja jäsentämään omia ammatinvalinta ajatuksiaan ja siihen kouluttautumista. Jakson aikana saadaan työkokemusta ja mahdollisesti tämä helpottaa jatkossa kesätöihin hakeutumista ja antaa nuorelle hyviä kontakteja jatkossa elämään. Positiivinen jakso antaa uusia ystäviä, joiden kautta esimerkiksi ammatinvalinta asioita voi käydä läpi. Jaksolta saadaan uusia taitoja ja saadaan esikosketus työelämän haasteisiin ja työelämän sääntöihin.

Nuorten tulevaisuuden raportti (TAT) tuo esille tekijöitä, mitkä vaikuttavat nuorten ajatuksiin heidän tehdessään valintoja tulevaisuuden ammatinvalinnasta vuonna 2020. Kun nuorilta on tiedusteltu heidän tärkeimpiä tiedonlähteitensä opiskeluvalinnassa, nousee esille kolme suurinta vaikuttajaa. Suurimpana vaikuttajana on opinto-ohjaaja, vanhemmat tai sukulaiset sekä ystävät ja tutut. Työelämään tutustumisjakso, media ja kesätyökokemukset ovat seuraavaksi tärkeimmät tiedonlähteet. Myös asuinmaakuntien väillä näkyy eroja; Uudella maalla vanhempien ja ystävien rooli on korostuneempi kuin esimerkiksi Pohjois-Karjalassa, jossa TET-jaksot ja opettajat arvioidaan

tärkeimpien tiedonantajien joukkoon. Paikallinen kulttuuri ja elinkeinorakenne vaikuttavat nuorten valintoihin myös. (Seppänen 2021, 9.)

3.2 TET - jakson merkitys vanhustyön vetovoimaisuuden lisäämiseksi

TAT-raportissa tutkittiin, mitä nuoret pitävät tärkeimpinä vaikuttajina tulevan ammatin valinnan vaikuttajina. Hyvä palkkaus ja kiinnostavat työtehtävät nousivat sekä yläastenuorilla että lukiolaisilla vaikuttavimmiksi tekijöiksi. Seuraavaksi tärkeimmäksi nousu kiinnostavat työtehtävät ja alan hyvä työskentelyilmapiiri. Myös se, että pystyy tekemään asioita, jotka koetaan tärkeäksi ja voidaan käyttää luovuutta ovat nuorille tärkeitä tekijöitä mietittäessä tulevaisuuden ammattia. (Seppänen 2021, 6.) Osaan näistä tekijöistä pystyy vaikuttamaan onnistuneella TET-jaksolla. Olemalla vastuullisia omassa työssä voidaan tutustuttaa nuoret hoivatyöhön ja sen erilaisiin mahdollisuuksiin. TET-jaksot ovat tärkeä osa ennakoivaa rekrytointia. (Siun sote 2021.)

Tehostettu palveluasuminen on osa tärkeää hoivapalvelujen tuottajana ja työ hoitokodissa on monipuolista. Se, että nuorelle saadaan annettua hyvä kattava kuva TET- jaksosta tarvitsee se motivoituneen henkilökunnan antaakseen tämän tilaisuuden nuorelle. Yhtenä tekijänä sille olisi ennalta suunniteltu viikkorunko-ohjelma, joka antaisi kuvan päivittäisestä työskentelystä hoiva-alalla. Nuori saisi tietoa omasta tulevasta viikostaan ja työntekijöiden olisi mahdollisuus tarjota laadukasta tutustumista koko viikoksi. (Vesala & Teittinen 2021.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tehtävät

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää vanhustyön vetovoimaisuuteen ilmeneviä käsityksiä nuorten keskuudessa.

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda konkreettinen vanhustyön vetovoimaisuutta vahvistava malli toimeksiantajan käyttöön nuorten TET-jaksolle.

Opinnäytetyön tiedontuotannon tehtävä ja kehittämistehtävä ovat:

- 1) Tuottaa tietoa siitä, millaisia asenteita ja käsityksiä nuorilla on ikäihmisiä kohtaan.
- 2) Saatua tietoa hyödyntäen luoda yhdessä Siun soten palveluesihenkilöiden kanssa viikko-ohjelma, joka herättäisi kiinnostusta hoiva-alaan. Onnistuneella monipuolisella TET-jaksolla on mahdollisuus vaikuttaa nuorten ammatinvalintaan.

5 Tutkimuksellisen kehittämistyön lähtökohdat ja prosessi

5.1 Pragmatistinen lähestymistapa

Opinnäytetyön lähestymistapana on pragmatistinen lähestymistapa. Pragmatistisella lähestymistavalla on vahva yhteys käytäntöön, sieltä tuleviin muutoksen tarpeisiin ja siihen, kuinka sen hetkistä käytäntöä pystyttäisiin kehittämään ja mahdollisesti parantamaan.

Siun soten tehostetun palveluasumisen yksiköissä on huomattu haasteelliseksi ohjata työelämään tutustuvia TET-jaksolla olevia nuoria; heille on vaikeaa nopeasti suunnitella ohjattua ja mielekäästä tekemistä viikon ajaksi.

Opinnäytetyön tekijän asema on pragmatistisessa tiedon muodostamisessa osallistuva ja aktiivinen. Prosessin tulee olla reflektoitu huolella ja itse tutkijan tulee olla reflektiivinen. Tutkimuksen luotettavuus perustuu menetelmien käyttöön ja käytännössä saatujen seurausten tarkasteluna. Työyhteisöllä on tärkeä osallistuva merkitys ja tätä kautta merkityksellinen paikka tiedon

saamisessa. Tätä tietoa käytetään siihen, kun pyritään ratkaisemaan käytännön toiminnan kannalta tärkeää ongelmaa sen vaatimia menetelmiä käyttäen niin että eri toimijoiden näkökulmat, tieto ja tiedonlaji huomioidaan. Tällä kaikella saadaan tietoa ja arviointia siihen, miten käytännön toimia pystyttäisiin parantamaan ja miten se auttaisi jatkossa ihmisiä toimimaan. Pragmatismi hyväksyy inhimillisen erehtymisen elementtejä, joka antaa mahdollisuuden siihen, että koskaan ei voida tuottaa varmaa ja erehtymätöntä tietoa. (Salonen, Eloranta, Hautala & Kinos 2017, 31.) Tämä näkökulma antaa mahdollisuuden jatkotutkimuksille ja korjaaville toiminnoille.

Kehittämistoiminnassa korostetaan osallisuuden merkitystä. Osallistumista tukevia menetelmiä ja työpajoja käytetään tavoilla, joita ei aina voida ymmärtää aidon osallistaviksi. Tärkeiden sidosryhmien mukaan ottaminen suunnitteluun ja päätöksen tekoon jo hankevalmistelun alusta asti on tuloksellisuuden ehto. Yhteistyökumppaneiden osallistamisen kautta lisätään sitoutumista kehittämiseen. (Toikko & Rantanen 2009, 89–90.)

Käyttäjiltä ja toimijoilta vaaditaan keskusteluun osallistumista, edellyttäen myös reflektointia ja argumentointia. Verkostopohjaiset tekniikat kehittyvät verkostomaisten organisaatioiden myötä. Tällaisissa organisaatioissa työntekijät eivät enää kuulu vain yhteen tiimiin, vaan ovat useiden ja erilaisten tiimien ja ryhmien jäseniä. Usein verkostopohjaiset organisaatiot ovat asiantuntijaorganisaatioita. Tällaisessa organisaatiossa ei aina kaikkien tarvitse osallistua kysymysten ratkaisuun, riittää kun on oikeat ihmiset ovat paikalla. (Toikko & Rantanen 2009, 102–103.) Siun sote on iso organisaatio, joka tarjoaa sosiaali- ja terveystyöpalveluja 13 kunnan alueella Pohjois-Karjalassa ja Heinävedellä. Meidän opinnäytetyömme työpajaan osallistui esihenkilöitä usean eri kunnan alueelta ja yhteys heihin oli helpoin muodostaa Teamsin - välityksellä. Esihenkilöistä kootun työpajan jäsenet työskentelivät ikäihmisten palveluasumisen yksiköissä, ja heillä kaikilla oli motivaatio kehittää nuorten työelämään tutustujien perehdytystä.

5.2 Kvalitatiivinen tutkimusote

Opinnäytetyömme toteutettiin tutkimuksellisenä kehittämistoimintana, jossa käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusotetta. Kvalitatiivinen tutkimus on kuvailevaa ja siinä pyritään toisaalta löytämään ilmiölle selityksiä. Tämän opinnäytetyön lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja tutkittavat eivät ole objekteja vaan tuntevia ja toimivia subjekteja. Tutkimukselle on olennaista, että tutkijat ovat mukana tutkimuksessa omine subjektiivisine kokemuksineen. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1995, 11–14.)

Tälle tutkimusotteelle on ominaista tutkia aineisto kokonaisvaltaisesti ja se pyritään kokoamaan luonnollisesti ja todellisista tilanteista. Tässä tutkimusotteessa ihminen on tiedon kerääjänä ja tähän tutkimusotteeseen soveltuu teemahaastattelut, osallistuva havainnointi ja ryhmähaastattelut. (Koivunen 2010.) Laadullisessa tutkimusotteessa ei laadita aineistonkeruuvaiheessa yksityiskohtaisia kysymyksiä. Päädyimme tähän tutkimusotteeseen koska vanhustyön vetovoimaisuudesta ei ole paljoakaan tietoa ja aiheesta on tehty vähän tutkimuksia. Pyrimme saamaan syvällisen näkemyksen siitä, kuinka nuoret kokevat ikäihmiset ja niitä mitkä tekijät vaikuttavat onnistuneeseen TET-jaksoon.

Opinnäytetyö toteutettiin työelämän kehittämistyönä ja tarkoituksena on tuottaa tietoa ja laatia työväline työelämään tutustuvien nuorten perehdytykseen. Tämän tyyppisen kehittämisprosessin avulla voidaan muuttaa käytännön ongelmia, niitä pystytään tiedostamaan ja poistamaan. Etuna tämän tyyppiselle kehittämistyölle on myös, että muutos lähtee sisältäpäin toimijoista eikä ulkoapäin annettuina ohjeina, käskyinä tai toiminta-ajatuksina. (Kananen 2014, 11.) Yhdessä suunniteltu sitouttaa työyksikön jäseniä ja auttaa uuden mallin jalkauttamisessa takaisin työyksikköön. Tämän tyyppisellä toiminnalla saadaan aikaiseksi toiminnan parantamista yhteisesti ja tällä voisi olla yksi työhyvinvointia edistävä näkökulmakin.

5.3 Toimeksiantajan ja toimintaympäristön kuvaus

Opinnäytetyön toimeksiantajana on Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Siun sote. Sen tehtävänä on järjestää Pohjois-Karjalassa julkiset sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon palvelut. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Siun soten rekrytointiyksikkö.

Toimintaympäristönä on Siun soten organisaatiolle kuuluvat tehostetun palveluasumisen yksiköt. Kehittämistoimintaan osallistuvat esihenkilöt olivat Siun soten eri alueilta; pohjoiselta, läntiseltä, keskiseltä ja eteläisen alueen tehostetun palveluasumisen yksiköistä. Kehittämistoimintaan osallistui viisi esihenkilöä ja yksi palveluvastaava.

Tehostettua palveluasumista järjestetään ikäihmisille, joiden selviytyminen kotona kotihoidon enimmäisavun turvin ei ole enää mahdollista. Asiakkaan kotona asuminen ei ole turvallista mutta hän ei kuitenkaan tarvitse terveyskeskussairaalahoitoa. Tehostettu palveluasuminen sisältää asiakkaan hoivan ja hoidon ja tukipalvelut kuten ateriat, siivouspalvelut, vaatehuollon sekä muut palvelut kuten avun tarpeen asunnon ulkopuolella ja turvallisen lääkehoidon. (Siun sote 2021.)

5.4 Opinnäytetyön prosessin kuvaus

Aloimme miettiä opinnäytetyömme aihetta syksyllä 2020. Yhteiseksi huolenaiheeksemme keskusteluissa esihenkilöiden ja henkilökunnan kanssa nousi nuorten heikentynyt kiinnostus hoiva-alaa kohtaan. Erityisesti ikäihmistien palvelut eivät ole nuorilla opiskelijoilla halutuimpia kohteita syventäviä opintoja tiedusteltaessa. Usein akuuttityö nähdään suurimpana kiinnostuksen kohteena. Tämä asia tulee esille myös keskusteluissa terveydenhuollon opettajien kanssa, kun heitä tavataan opiskelijoiden ohjauksen yhteydessä. He tuovat usein huolen esille siitä, että vanhustyöhön suuntaudutaan heikosti ja vanhustyö ei ole vetovoimainen.

Aihealueen selvittyä kävimme keskustelua rekrytointiyksikön kanssa, minkä jälkeen rajasimme aihealueen ennakoivaan rekrytointiin. Yhteyshenkilönä oli rekrytointiyksikön palvelupäällikkö. Yhteisissä keskusteluissa ennakoiva rekrytointi nousi tulevaisuutta tarkasteltaessa tärkeäksi osa-alueeksi hoiva-alan työllisyystilannetta parantaessa. Tästä syntyi ajatus kehittää TET-jaksolaisten perehdytystä ja näin saada heräämään nuorten kiinnostus hoitoalaan ja erityisesti innostaa heitä työskentelemään tulevaisuudessa ikäihmisten parissa.

Kehittämistoiminta kohdistettiin Siun soten alueella maakuntien ikääntyvien tehostetun palveluasumisen yksiköihin ja näin siitä hyöttyy koko ikääntyvien toimialue.

Opinnäytetyön kolmikantaneuvottelu käytiin 3.2.2021, tähän osallistuivat rekrytointiyksikön palvelupäällikkö, opinnäytetyötä ohjaava opettaja ja opiskelijat. Teamisin välityksellä käydyssä keskustelussa kävimme yhdessä läpi ja tarkensimme opinnäytetyön tavoitteita ja rajasimme aiheita. Siun soten ikäalueen esihenkilöpalaverissa 19.2.2021 esittelimme opinnäytetyön aiheen, tarkoituksen ja tavoitteen, sekä kerroimme aikomuksistamme osallistuttaa esihenkilöitä kehittämistoimintaan viikko-ohjelmamarkkinointin laatimisessa. Opinnäytetyön aihe herätti positiivista keskustelua ja keskustelun aikana todettiin aihe ajankohtaiseksi ja tarpeelliseksi.

Opinnäytetyön suunnitelman hyväksytyä haimme tutkimusluvan Siun soten organisaation omalla tutkimuslupalomakkeella. Tutkimuslupa myönnettiin 30.7.2021. Tutkimusluvan myöntämisen jälkeen laitoimme palveluesimiehille saatekirjeen, missä kerromme opinnäytetyön aiheen, tehtävät, tuotoksen sekä sen, mikä rooli palveluesimiehillä on kehittämistoiminnassa. Saatekirje välitettiin esihenkilöille palvelujohtajien välityksellä Siun soten eri alueille (liite 4).

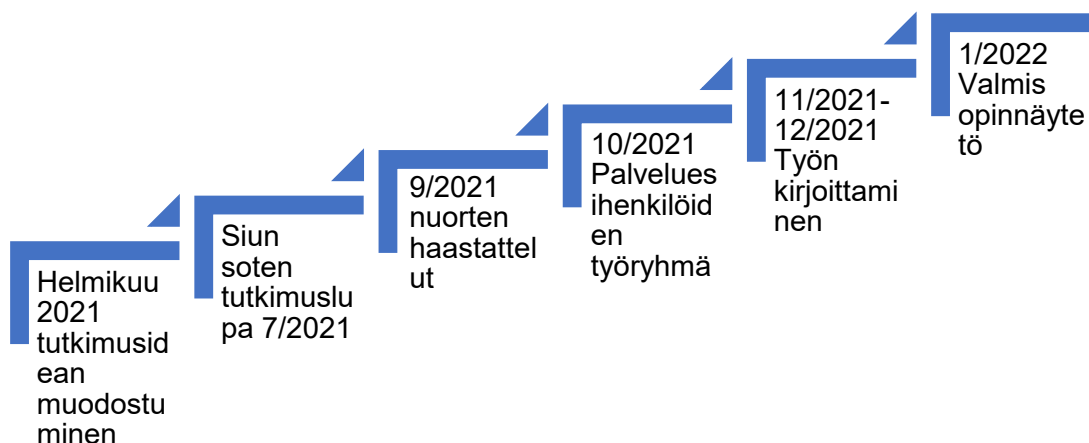
Elokuussa olimme yhteydessä opinto-ohjaajaan sähköpostitse ja tiedustelimme yhteistyömahdollisuutta koota fokusryhmä vapaaehtoisista 8–9 luokkalaisista, joilla TET-jakso olisi syksyllä 2021. Ajatuksena oli muodostaa ryhmä, joiden kanssa kävisimme keskustelua ennakkoon teemakysymysten avulla. Sähköpostissa lähetimme opinto-ohjaajalle saatekirjeen, missä informoimme

opinnäytetyön aiheen, tarkoituksen ja keskustelun aiheet teemoittain (liite 3). Fokusryhmän tehtävä oli tuottaa tietoa, millaisia asenteita ja käsityksiä nuorilla on ikäihmisiä kohtaan. Syyskuun alussa olimme Teamsin välityksellä yhteydessä nuoriin yhdeksäsluokkalaisiin ja esittelimme opinnäytetyön ja fokusryhmän tehtävän ja tarkoituksen. Fokusryhmä kokoontui 9.9.2021. Ennen fokusryhmän kokoontumista lähetimme opinto-ohjaajalle sähköpostissa vanhemmille suunnatun infon ja kirjallisen luvan osallistumisesta (liite 2).

Fokusryhmä nuorille toteutui yhden kerran. Tähän osallistui kuusi nuorta. Näiden tapaamisien aikana kirjasimme ylös nuorten ajatuksia aiheeseen liittyen, jonka jälkeen toteutimme sisältöanalyysin. Muodostettaessa tuotosta hyödynsimme nuorilta nousseita ajatuksia ja käsitteitä ikäihmistä, joita hyödynsimme TET-viikko-ohjelmarunkoa laadittaessa esihenkilöiden työpajassa. Kaiken tämän rinnalla jäsensimme opinnäytetyön tietoperustaa, muokkasimme sitä, sekä teimme jatkuvaa arviota aiheeseen ja opinnäytetyöhön.

Tämän jälkeen toimijoina esihenkilöille sovimme yhteiset Teams-työpajat syyskuulle 2021 alkaviksi, missä aloimme ideoida viikko-ohjelma runkoa TET-jaksolaisille. Kehittämistyömme tuotoksena oli viikko-ohjelmarungon muodostaminen työelämään tutustuville 8–9-luokkalaisille nuorille. Tiedon keräämiseen varattiin kaksi kuukautta. Teams-ohjelman välityksellä pidettävät työpajat palvelivat parhaiten pitkien välimatkojen ja koronatilanteen vuoksi. Palaverien pituus oli enintään tunti ja kaikista palavereista tehtiin kirjallinen muistio, johon koottiin ideoinnin tuotokset.

Meidän opinnäytetyössämme edesauttavia tekijöitä oli avoimuus, oma usko asiaan ja tietoisuus siitä mitä kehitetään. Vuorovaikutukselliset palaverit esihenkilöiden kanssa ja yhdessä suunnitteleminen olisivat myös mahdollisuus edistämään myöhemmin kehittämistyön levittämistä.

Kuvio 1. Kehittämistyön aikataulu ja eteneminen

5.5 Fokusryhmähaastattelu nuorille

Fokusryhmähaastattelua käytetään itsenäisenä tutkimusmenetelmänä tai yhdistettynä johonkin toiseen menetelmään. Menetelmä on joustava ja soveltuu vastaamaan erilaisiin tutkimuskysymyksiin. Menetelmän avulla selvitetään useimmiten haastateltavien näkemyksiä, kokemuksia tai mielipiteitä asioista. (Mäntyranta & Kaila 2008.)

Fokusryhmähaastattelulle on tyypillistä, että keskustelussa tulee esille uusia, tutkimuskysymysten kannalta merkittäviä teemoja. Näin ollen voidaan samasta aineistosta analysoida muita, alkuperäisen tutkimuskysymyksen ulkopuolelta nousevia aiheita. Haastattelijan tehtävä on luoda hetkestä turvallinen ja salliva ilmapiiri, mikä antaa mahdollisuuden tuoda erilaisia käsityksiä ja mielipiteitä esiin. Haastattelijan on myös tärkeää huomioida kaikki ryhmän jäsenet ja kiinnittää huomiota omaan sanattomaan viestintäänsä. Fokusryhmähaastattelu on laadullinen tutkimusmenetelmä missä haastattelija ylläpitää ryhmäkeskustelua. (Mäntyranta & Kaila 2008.)

Menetelmän avulla pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Ryhmän koko on 4–10 henkeä ja tavoitteena on tuoda esille erilaisia näkökulmia. Tavoitteena on

saada osallistava keskustelu, jossa haastattelijan tehtävä on mahdollistaa jokaisen ryhmän jäsenen esittämään käsityksiään ja mielipiteitään. Fokusryhmähaastattelu tallennetaan ja kirjoitetaan tekstiksi, aineisto analysoidaan kuten muukin laadullinen aineisto. Tulokset esitetään teema-alueina, teoreettisena mallina tai suorina lainauksina. Menetelmä tuottaa monipuolisen sekä rikkaan aineiston, mitä ei ole muilla tutkimusmenetelmillä saavutettavissa. (Mäntyranta & Kaila 2008.)

Siikaniemi (2006) tuo väitöskirjassaan esille, että ammattien ja ammatillisen peruskoulutuksen vetovoimaisuus on tärkeä kehittämiskohde sekä alueellisissa, kansallisissa että kansainvälisissä toimenpideohjelmissä. Ammattitaitoisen työvoiman tarve kohdistuu tietyille ammattialoille ja alueellisella hän tarkoittaa alueellisia elinkeinorakenteita vaikuttavana tekijänä. Väestönkehityksen ja elinkeinoelämän muutokset edellyttävät opiskelijoiden sijoittumista koulutusaloille näiden mukaisesti. Siikaniemi muodosti tutkimuksen perusteella vetovoimaisuuden määritelmän, jossa ammatilliseen peruskoulutuksen vetovoimaisuutta ei katsota ainoastaan koulutukseen hakeutumisena vaan siinä, miten koulutusta suoriudutaan ja kuinka koulutuksesta siirrytään työelämään. Tässä vetovoimaisuus ei tarkoita ainoastaan koulutusta tai alan imagoa vaan kokonaisvaltaisempaa vetovoiman mallina. Prosessissa nähdään kolme vaihetta, joista ensimmäinen on koulutukseen hakeutuminen, toinen koulutuksen suorittaminen ja viimeisenä koulutuksen jälkeen työelämään siirtyminen. Kaikissa näissä vaiheissa nähdään elementtejä, jotka muodostuvat sekä estävistä että edistävästä osatekijöistä. (Siikaniemi 2006, 7–8). Nuorille suunnatussa fokusryhmähaastattelussa teemakysymykset asetettiin niin, että ne liittyivät ikäihmisiin. Keskustelun aikana pyrittiin kertomaan ikäihmisten palveluista mahdollisimman kattavasti ja vastata nuorilta nousseisiin kysymyksiin. Toimme esille koulutustarjonnan ja useita ammattiryhmiä, jotka työskentelevät ikäihmisten parissa hoiva-alalla. Kerroimme myös hyvistä työllistymismahdollisuuksista. Kaikella tällä pyrimme vaikuttamaan hoitotyön vetovoimaisuuteen ja saada nuorille positiivinen mielikuva työskentelystä ikäihmisten parissa.

Pirttiniemi ja Päivänsalo (2001) tuovat esille nivelvaiheen kehittämissuunnitelmassa sen, että nuorten koulutusvalintoihin vaikuttavat myös erilaiset mielikuvat, jotka eivät aina vastaa edes välttämättä todellisuutta. Tiedon puute ammattialoista ja niiden opiskeluista voi aiheuttaa opiskelun keskeytyksiä. Tähän pyritään vaikuttamaan ammatillisten koulutusten markkinoinnilla ja tiedotuksen lisäämisellä, joka olisi hyvä tehdä nuorten käyttämien kanavien kautta. Myös vanhempien ja sukulaisten vaikutukset korostuivat ja heidän tietonsa lisääminen oli myös tärkeää. (Pirttiniemi & Päivänsalo 2001, 55.) Nuorille suunnatussa fokusryhmähaastattelussa koitetaan saada tietoa millaisia mielikuvia, asenteita ja käsityksiä nuorilla on ikääntyvistä ja mistä heidän tietonsa ovat lähtöisin sekä mitkä tekijät näihin ovat mahdollisesti vaikuttaneet.

Fokustyöryhmä kutsuttiin kokoon sähköpostikirjeellä opinto-ohjaajan välityksellä. Ryhmään ilmoittautui kahdeksan yhdeksäsluokkalaista nuorta. Nuorille lähetettiin etukäteen aiheet, jotta he ennättivät tutustua, pohtia ja jäsenellä ajatuksiaan. Teemahaastattelulla haettiin tietoa nuorten käsityksistä ja asenteista ikäihmisiä kohtaan. Heidät ohjattiin pyytämään lupa etukäteen vanhemmilta kirjallisena haastatteluun osallistumisesta (liite 2) ja vielä ryhmän kokoonnuttua painotettiin anonyymisyyttä tutkimuksessa.

Opinto-ohjaajan kautta lähetettiin aiheesta oppilaille keskustelun teemat:

1. Eroavatko ikääntyvät mielestäsi nuoremmasta väestöstä?
2. Miten koet olosi ikääntyneiden seurassa?
3. Millaisia ajatuksia työskentely ikääntyneiden parissa sinussa herättää?

Nuoret saivat kysymykset kaksi viikkoa aikaisemmin pohdittavakseen. Haastattelu toteutui hoivakodissa ja aikaa keskusteluun käytettiin 45 minuuttia. Tarkoituksemme on laadullisin menetelmin tutkia nuorten asenteita ja käsityksiä ikäihmisiä kohtaan, sitä mitkä tekijät vaikuttavat hoiva-alalle hakeutumiseen ja pystyttäisiinkö siihen vaikuttamaan. Kyseessä on tutkimuksellinen kehittämistyö, jossa on laadullinen tutkimusote. Oleellisena asiana on määritellä, mitkä tekijät

vaikuttavat ammatinvalinnan vetovoimaisuuteen, mitä on vanhustyö ja tarkastella nuorten asenteita ikäihmisiä kohtaan. Pyrkimyksemme on ymmärtää ilmiötä mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja miettiä keinoja, joilla siihen voitaisiin vaikuttaa.

Tutkimuksellinen kehittämistyö on tulkinnallista ja tulkintoja tehdään useassa vaiheessa; tutkija tulkitsee tutkittavien tulkintoja ja lukija taas tulkitsee tutkijan tulkintoja. Se miten paljon sekä tutkija että lukija löytävät yhteisiä ajatuksia, sitä yksimielisempiä osallistujatahot ovat tulkinnoistaan. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tulkintaa tehdään koko tutkimusprosessin ajan ja pyrkimyksenä on löytää tulkintoja, jotka ohjaavat asioita näkemään kokonaisvaltaisemmin ja rikastuttamaan tutkimuskohteesta saatavaa kuvaa. (Hirsijärvi & Hurme 2009, 151–152.) Tutkimuksellisessa kehittämistyössä ajatukset muokkautuivat koko prosessin ajan ja auttoivat syventämään ymmärrystä ilmiöstä. Laadullinen tutkimus antaa meille mahdollisuuden nuorten ajatusten kuvaamiseen, tulkitsemiseen ja kirjoittamiseen. Tulkitsemisaineistona meillä on nuorille pidetty fokusryhmä ja siitä saatu materiaali.

Tutkimuksellisessa kehittämistyössä on ilmiö, joka vaikuttaa tulevaisuuteen vanhustyössä. Alalle hakeutuu entistä vähemmän opiskelijoita ja alalta lähtee työntekijöitä pois. Alan vetovoimaisuus on huonontunut vanhustyössä. Samaan aikaan kuitenkin hoitajatarve kasvaa esimerkiksi vanhuspalvelulain myötä. Tutkimuksellisen kehittämistyön aihe on meille tuttu ja koskettaa, koska työskentelemme ikäihmisten parissa. Hoitajapula terveystalonnammattilaisista on suuri, mikä tulee esille julkisen median keskusteluissa.

5.6 Teams-työpaja esimiehille

Kehittämistoiminnassa korostetaan osallisuuden merkitystä. Osallistumista tukevia menetelmiä ja työpajoja käytetään tavoilla, joita ei aina voida ymmärtää aidon osallistaviksi. Tärkeiden sidosryhmien mukaan ottaminen suunnitteluun ja päätöksen tekoon jo hankevalmistelun alusta asti on tuloksellisuuden ehto.

Yhteistyökumppaneiden osallistamisen kautta lisätään sitoutumista kehittämiseen. (Toikko & Rantanen 2009, 89–90.)

Käyttäjiltä ja toimijoilta vaaditaan keskusteluun osallistumista, edellyttäen myös reflektointia ja argumentointia. Verkostopohjaiset tekniikat kehittyvät verkostomaisten organisaatioiden myötä. Tällaisissa organisaatioissa työntekijät eivät enää kuulu vain yhteen tiimiin, vaan ovat useiden ja erilaisten tiimien ja ryhmien jäseniä. Usein verkostopohjaiset organisaatiot ovat asiantuntijaorganisaatioita. Tällaisessa organisaatiossa ei aina kaikkien tarvitse osallistua kysymysten ratkaisuun, riittää kun on oikeat ihmiset paikalla. (Toikko & Rantanen 2009, 102–103.)

Kehittämistoiminnan menetelmiä on keskustelua edistävät, osallistavat ja esittävät menetelmät. Haastatteluita on esimerkiksi palaverit, tiimityö, ryhmätyö, fokusryhmät ja dialoginen keskustelu. (Salonen ym. 2017, 55.) Haastatteluilla pyritään saamaan tietoa kehittämistoimintaan eri osapuolten näkemyksiä ja löytämään yhdessä todellinen ongelma. Haastateltavia ovat henkilöt, joita muutos koskee ja jotka tietävät asiasta. Haastattelut kannattaa aloittaa ylemmästä tasosta. Heidän antamansa tieto analysoidaan ja käydään läpi yhdessä työntekijöiden kanssa yksikössä. Osallistavia haastattelua voisi olla esimerkiksi fokusryhmähaastattelu. Tässä ryhmähaastattelumuodossa pyritään turvalliseen ilmapiiriin, ja tätä kautta kaikkien olisi turvallista jakaa kokemuksiaan ja mahdollisia näkemyksiä. Tämän tyyppisessä keskustelussa saadaan vaihdettua ajatuksia ja ideoita. Haastattelijalla on aktiivinen rooli motivoida ryhmän jäseniä keskustelemaan ja luomaan ryhmäkeskinäinen vuorovaikutus. (Salonen ym. 2017, 85.) Teams -työpajassa käytettiin osaksi ryhmähaastattelun elementtejä, etenkin ensimmäisessä työpajassa koimme olevamme haastattelijan roolissa. Työpajan jäsenet olivat vieraita toisilleen ja tarvittiin aiheeseen liittyvää keskustelun aloitusta ja luotettavaa keskusteluilmapiiriä. Ryhmän koko koettiin sopivaksi vapaalle keskustelulle ja ajatusten esille tuomiselle.

Syyskuussa 2021 muodostimme esihenkilöistä työpajan. Osallistuville esihenkilöille lähetimme saatekirjeen (liite4) ja kutsun työpajoihin sähköpostitse.

Työpajojen osallistavana ja keskustelua herättävänä menetelmänä käytimme SWOT-analyysiä. Ennen varsinaisia Teams-ohjelman välityksellä pidettäviä työpajoja suunnittelimme työpajan kulkua, teimme SWOT- eli nelikenttäanalyysipohjan valmiiksi ja kokosimme yhteen nuorten fokusryhmä haastattelun materiaalia, ja sieltä nousseita toiveita, mitä he haluavat työelämäänsä tutustumisviikolta. SWOT- pohjan laatiminen ennakkoon suosi osallistavaa keskustelua ja ajatusten vaihtoa jouhevasti. Näin jäi myös opinnäytetyön tekijöille mahdollisuus aktiivisemmin osallistuttaa Teams-työryhmän jäseniä tarkentavilla kysymyksillä. SWOT- analyysin koimme hyödylliseksi ja yksinkertaiseksi työkaluksi miettiessämme nuorten oppimista ja ongelmien tunnistamista, arviointia ja tulevan kehittämisen näkökulmia.

Suunnitellusti pidimme esimiehille tarkoitetut työpajat Teams-ohjelman välityksellä syyskuussa 2021. Teams-palaverit soveltuivat hyvin työskentelyyn esihenkilöiden kiireisen aikataulun vuoksi. Työpajan alussa kävimme läpi opinnäytetyön tavoitteen, tarkoituksen sekä kehittämistehtävän aiheen. Keskustelimme myös Teamsin välityksellä tapahtuvista kokoontumiskerroista ja esille tuli esihenkilöiden kiireinen aikataulu, joka luvattiin huomioida ja pitää vain tarpeelliset kokoontumiset. Ilmapiiriä ja keskustelua kevensimme aluksi sillä, että osallistujat saivat aivan aluksi kertoa omia kuulumisia ja valottaa omaa työtehtäväänsä osallistujille.

Teams-ohjelman välityksellä esihenkilöille suunnatut työpajat kokoontuivat kaksi kertaa, työpajat olivat noin tunnin mittaisia. Toisessa työpajassa sovittiin, että työpajoissa suunniteltu TET- jaksolaisten viikko-ohjelmavaihtelun viimeistelyn tekevät opinnäytetyön tekijät ja laittavat kommenttikierrokselle osallistujien sähköpostiin esihenkilöiden ajansäästämiseksi.

Työpajaan osallistui viisi esihenkilöä ja yksi palveluvastaava. Osallistujista viisi oli Siun soten ikäihmisten palveluista ja yksi esihenkilö terveys- ja sairaanhoitopalveluista. Työpajojen tarkoituksena oli kehittää viikko-ohjelmavaihtelun peruskoulun työelämäänsä tutustuville 8–9 luokkalaisille nuorille.

Esitystapana käytimme seinätekniikkaa Teams-palaverissa. Teams-ohjelmassa kirjasimme työpajojen aikana ajatuksia SWOT- eli nelikenttäanalyysiin mitä

kullekin työpajan jäsenelle tuli, TET-jaksolaisille suunniteltavasta viikko-ohjelmaringosta. Lisäksi toimimme työpajakeskusteluun nuorten fokusryhmän haastattelun sisältöä ja nuorten toiveita, mitä he toivovat työelämään tutustumisviikolta. Työpajan keskusteluissa käytettiin myös opinnäytetyön tekijöiden omaa tietoa ja kokemusta hyödyksi.

5.7 Sisällönanalyysin menetelmät

Osallistavana suunnitteluvälineenä työssämme käytimme SWOT-analyysia. Lisäksi jäsensimme tällä menetelmällä myös keräämäämme aineistoa. Eli SWOT-analyysi toimi myös sisällönanalyysin menetelmänä. Kentän yläosassa kuvasimme nykytilaa, jota lähdettiin muuttamaan ja alaosa tulevaisuutta. Näin pystyimme kartoittamaan, mitä vahvuuksia yksiköissä jo on ja kääntämään mahdolliset heikkoudet vahvuuksiksi. Esille tulisi myös, mitä tulevaisuuden mahdollisuuksia pystytään hyödyntämään ja onko olemassa tutkimukselle jotain uhkia, joita pystyttäisiin välttämään.

Kehittämistoiminnan menetelmistä seinätekniikkakeinona ja työskentelytapana mahdollistaa esittävän ja havainnollistavan tavan esittää tuotosta useissa eri vaiheissa. (Salonen, Eloranta, Hautala & Kinos 2017, 55–56.) Seinätekniikan käyttö soveltuu hyvin meidän kehittämistyömme eri vaiheisiin, koska ryhmätapaamiset tapahtuvat Teams-ohjelman välityksellä. SWOT- eli nelikenttäanalyysi on yksinkertainen yritystoiminnassa suosittu analysointimenetelmä. Nelikenttäanalyysi sopii kaikenlaisille yrityksille ja organisaatiolle ja sillä voidaan selvittää esimerkiksi organisaation tietyn osa-alueen nykytilaa, sekä tulevaisuuteen vaikuttavia asioita. SWOT tulee sanoista Strength (vahvuus), Weakness (heikkous), Opportunity (mahdollisuus) ja Threat (uhka). Menetelmää voidaan käyttää yksin tai ryhmässä (Suomen riskienhallintayhdistys 2013).

Tietokoneen näytön välityksellä jaetaan ideointivaiheessa nelikenttäanalyysi kaikkien nähtäville. Näytöllä nelikenttä ohjaa keskustelua ja ideointia, lisäksi näytön välityksellä ideat ovat reaaliaikaisesti kaikkien nähtävillä. Seinätekniikan

avulla voidaan myös esittää viikko-ohjelman suunnitelman etenemistä Teams-ryhmän jäsenille. Seinätekniikka sekä ryhmätyöskentely ovat myös keskustelua edistäviä menetelmiä.

Yksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä on teemoittelu, mitä pidetään yhtenä sisältöanalyysin muotona. Teemoittelu on sitä, että aineistosta paikannetaan tutkimusongelman katsontakannalta keskeiset aiheet eli teemat. Teemoittelu voi olla alkuvaiheen jäsentämistapa ennen siirtymistä puhuttuun tai kirjoitettuun analyysiin siirtymistä. Teemoittelun avulla aineistosta tuodaan esille tutkimustehtävän kannalta keskeisiä asiakokonaisuuksia ja usein siinä esiintyviä tyypillisiä piirteitä. (Kallinen & Kinnunen 2021.)

Pääsääntöisesti teemojen käsittelyjen yhteydessä käytetään sitaatteja eli katkelmia aineistosta. Sitaattien tarkoitus on kuvata teemoittelua ja samalla luoda lukijalle jälkiä siitä, mihin tutkija teemoittelunsa pohjaa. Teema-analyysiä tehdään usein haastatteluaineistosta. On kuitenkin muistettava, että haastattelun teemat eivät tarkoita samaa kuin analyysin tuloksena syntyvä aineiston teemoittelu, sekaannus johtuneen siitä, että yksi laadullisen haastattelun tyypeistä on teemahaastattelu. (Kallinen & Kinnunen 2021.) Teemoittelussa painotetaan sitä, mitä mistäkin teemasta on aineistossa sanottu. Tällöin on kyse laadullisen aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä aihepiirien mukaan. Kaiken tämän ideana on etsiä aineistosta tiettyä teemaa kuvaavia mielipiteitä, kyse on aineiston pelkistämisestä ja etsimällä tekstistä olennaisimmat asiat. Litteroinnin jälkeen aineisto järjestellään teemoittain. Kun aineisto on järjestetty, kootaan kunkin teeman alle haastatteluista ne kohdat, joissa puhutaan kyseisestä teemasta. Aineistosta lainatut kohdat havainnollistavat esimerkeillä lukijaa ja todistavat aineiston olemassaoloa. Laadulliselle tutkimusaineistolle on tyypillistä, että löytyy uusia ja kiinnostavia asioita, joihin ei ole osannut varautua etukäteen. (Ruotsalainen 2012, 38–39.)

Ennakkoon suunniteltiin fokusryhmähaastattelut nuorille, joilla haettiin vastauksia käsityksiin ja asenteisiin ikäihmisiin ja vanhustyön vetovoimaisuuteen. Fokusryhmähaastattelun vastaukset luokiteltiin teemoittain ennakkoon suunniteltujen kysymysten alle. Useiden analysointikertojen jälkeen

materiaalista nousi uudet teemat. Esimerkiksi nuorilta kysyttäessä ”eroavatko ikääntyvät mielestäsi nuoremasta väestöstä?” Nuorten vastauksista nousi vuorovaikutukseen vaikuttavia tekijöitä, kuten kuulo ja erilainen sanavarasto. Ja tältä pohjalta nostimme vuorovaikutuksen uudeksi teemaksi.

Aineiston analyysin tuloksena muodostimme kolme uutta pääteemaa, joiden alle keräsimme sisältöä kuvailevia teemoja.

Näitä ajatuksia, joita heiltä nousi, analysoitiin ja huomioitiin tuotoksen suunnittelussa. Meidän työssämme pyrimme vaikuttamaan nuoriin viikko-ohjelma rungolla, joka on opinnäytetyön tuotos. Erityisesti pyrimme luomaan viikko-ohjelmalla mahdollisimman monipuolisen kuvan eri ammattiryhmien työstä ja tutustumaan ikäihmisiin.

5.8 Tuotoksen laatiminen

Esihenkilöille tarkoitettujen työpajan tehtävänä oli laatia viikko-ohjelma runko TET-nuorille, missä mielestämme onnistuimme hyvin. Työpajan kokoaminen esihenkilöistä Siun soten alueelta oli hiukan haasteellista. Työpajasta tiedotettiin sähköpostitse saatekirjeellä (liite 4) palvelujohtajien ja palvelupäälliköiden välityksellä, mutta loppujen lopuksi työpaja saatiin koottua, kun itse otimme suoraan yhteyttä eri alueiden esihenkilöihin. Työpajat toteutettiin Teams-ohjelman välityksellä kahdesti, tunnin mittaisina palaverina sekä kertaalleen esihenkilöt kommentoivat valmiiksi hiottua kehittämistehtävää sähköpostin välityksellä. Kehittämistehtävän analysointi menetelmänä käytimme nelikenttäanalyysiä (SWOT). SWOT-analyysin avulla selvitimme kehittämistehtävän vahvuuksia ja heikkouksia sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja uhkia. Kuten Toikko & Rantanen (2009, 80) sanoo, että kehittämistoiminta vaatii toteutuksen seuranta, jonka avulla pystytään arvioimaan ja suuntaamaan prosessia. Meillä tuotosta laatiessa yksi toteutuksen seuranta ja arviointi väline oli SWOT-analyysi.

Toteutuksen seuranta vaatii välineitä, joiden avulla voidaan prosessia suunnata ja arvioida. Dokumentaatiotyypit kohdistuvat kehittämistoiminnan toteutukseen esimerkiksi osallistujamäärään, toiminnan kuvaukseen, kehittämistoiminnan

seurantaan sekä käyttää aineistoa toteutuksen arvioinnin välineenä. (Toikko & Rantanen 2009, 80–82.)

Alustavan viikko-ohjelmaringon arkipäiville suunnittelimme me opinnäytetyön tekijät. Viikko-ohjelmaringon mallipohjaa voitiin esittää Teams-ohjelman välityksellä kaikille osallistuville esihenkilöille ja muokata sitä keskustelujen edetessä. Viikko-ohjelmaringo toimi työpajassa viestinnän välineenä sekä sen avulla voitiin seurata tuotoksen kehittymistä ja arvioida kirjattujen ideoiden toimivuutta viikko-ohjelmassa.

Tuotos rakentui yhteisten keskustelun ja jaettujen kokemusten pohjalta sekä hyödyntämällä SWOT-analyysin avulla saatua tietoa. Jokaisella esihenkilöllä oli entuudestaan kokemusta työelämäntutustumisjaksolla olevista nuorista.

Lisäksi me opinnäytetyön tekijät veimme työpajaan nuorten fokusryhmähaastattelusta saatua tulosten tietoa, jota hyödynsimme TET- viikko-ohjelmaringoa laatiessa.

Viikko-ohjelmaa lähdettiin suunnittelemaan arkipäiville ma-pe, klo. 9.00–15.00 välille. Nuorten toiveet huomioiden, jokaiselle päivälle suunniteltiin tutustuminen eri hoiva-alojen ammatteihin yksiköissä, merkatun ohjaajan opastuksella.

Viikko-ohjelmaringo haluttiin pitää riittävän väljänä, jotta ohjaajalle jää mahdollisuus toteuttaa nuoren kanssa päivä mahdollisimman luovasti. Lisäksi viikko-ohjelman haluttiin iltapäiviin väljyyttä, mikä mahdollistaa vuorovaikutuksellisia hetkiä ikäihmisten parissa. Tärkeäksi tuotosta laatiessa nähtiin palautteen antaminen puolin ja toisin sekä yhtä tärkeänä koettiin nuorten tuntemusten kysyminen päivän päätteeksi.

Teams-työpajojen päätyttyä hienosäädimme ja teimme korjauksia TET-jaksolaisten viikko-ohjelmaringoon, jonka jälkeen lähetimme tuotoksen kommentoitaviksi työpajaan osallistujille sekä toimeksiantajan edustajalle rekrytointiyksikköön. Kommentit olivat positiivisia ja kannustavia. Palautteessa tuotiin esille viikko-ohjelma ringon sopivuudesta erilaisiin yksiköihin, riittävästä väljyydestä ja muunneltavuudesta tarpeen mukaan. Hyvää oli myös se, että oli huomioitu eri ammattiryhmiin tutustuminen sekä päivittäin ohjaajien merkkäminen viikko-ohjelmaringossa.

5.9 Kehittämistoiminnan arviointi

Arviointi ei ole erillinen prosessi vaan se kohdistuu koko kehittämisprosessiin, kuten toteutukseen. Kehittämistoiminnan aikana saatua aineistoa analysoidaan kriittisesti koko prosessin ajan. (Toikko & Rantanen 2009, 82.)

Opinnäytetyömme kehittämissuunnitelman arviointia tapahtui heti suunnittelu- ja organisointivaiheessa. Opinnäytetyömme aihe oli meillä opinnäytetyön tekijöille selkeä, halusimme omalta osaltamme lisätä hoiva-alan vetovoimaisuutta nuorten keskuudessa. Toimeksiantajalta nousi aiheeksi työelämään tutustuvien nuorten viikko ohjelma rungon kehittäminen. Toimeksiantajan kanssa oltiin yksimielisiä siitä, että hyvällä ja laadukkaalla nuorten työelämään tutustumisjaksolla on positiivinen vaikutus hakeutua tulevaisuudessa hoiva-alalle, sekä työskentelemään ikäihmisten pariin.

Tällä hetkellä vallitsee vaje hoiva-alan ammattilaisista Siun soten alueella ja aihe on ajankohtainen.

Käyttäjä- ja toimintalähtöinen kehittäminen rakentuu jo olemassa olevaan toimintatapaan ja arviointiin, minkä pohjalta toimintaa voidaan lähteä kehittämään. Kehittäjinä ovat toimijat itse. Toimijat ovat tiedostaneet ongelmat ja ovat valmiita kehittämään niitä. (Toikko & Rantanen 2009, 164–165.)

Toimintatapojen muutokset eivät ole aina helppoja työyhteisöissä. Mutta toisaalta käyttäjä- ja toimijalähtöinen kehittämistoiminta haastaa ja motivoi työyhteisön jäseniä kehittämään oman arjen toimintaa. Uusien toimintatapojen käyttöönotto voi auttaa organisoinnissa ja saada perehdytyksestä laadukkaamman ja sisällöltään kattavamman kokonaisuuden. Meidän TET-viikko-ohjelmavaiheen tarkoituksena on saada nuorten tietoon hoiva-alan eri ammattiryhmät ja näin vaikuttaa nuorten urasuunnitteluun positiivisesti. Lisäksi hyvällä ja suunnitelmallisella työelämään tutustumisjaksolla nuoret pääsevät kohtaamaan hoitotyötä parhaimmillaan ikäihmisten parissa, minkä tarkoituksena on houkutella nuoria tulevaisuuden hoitajia työskentelemään moniammatillisen tiimin jäsenenä tehostetun palveluasumisen yksiköissä.

Kehittämistoiminta perustuu osallistamiselle mihin arviointi pohjautuu. Kehittämistoiminnan toteuttamisessa on aina haasteita ja riskejä. Kannattaa miettiä sitä saavatko kehittämistoimintaan osallistujat lisää osallistumismahdollisuutta ja kehittää etenkin heitä koskevia asioita. Lisäksi pitää muistaa pohtia onko kehittämistoiminta osallistavaa. (Toikko & Rantanen 2009, 154.) Opinnäytetyössä esihenkilöille sunnatuissa työpajoissa hyödynnettiin SWOT-analyysiä kehittämistoiminnan arvioinnissa. Nuorille suunnatussa fokusryhmähaastattelussa tuli myös esille toiveita, mitkä koskivat työelämään tutustumisviikkoa ja nämä tuotiin esille työpajassa mitä voitiin huomioida kehittämistehtävässä.

Kehittämistoiminnan vahvuutena oli aktiivinen ja osallistuva esihenkilö ryhmä, kun se saatiin koottua. Työpajassa koettiin tärkeänä yhtenäisen TET-viikko-ohjelma runko ja sen jalkauttamien tehostetun palveluasumisen yksiköihin. Se nähtiin myös yhtenä mahdollisuutena innoittaa nuoria suuntautumaan hoiva-alle. Kehittämistyön tuotos, TET-viikko-ohjelmavideo, nähtiin myös onnistuneena sen takia, kun se oli muunneltavissa eri yksiköihin ja antoi ohjaajalle riittävästi väljyyttä toimia ohjaajien omien vahvuuksien mukaan. Kehittämistyö sai myös positiivista palautetta Siun soten rekrytointi yksiköstä sähköpostin välityksellä lähetetyssä kommentti kierroksessa. Hyvää oli päivittäin ohjaajan merkkautaminen, eri ammattiryhmiin suunnitellusti tutustuminen sekä se, että ohjaajalle jää riittävästi tilaa omalle luovuudelle.

6 Opinnäytetyön tulokset

6.1 Nuorten käsityksiä ja asenteita

Nuorten keskustelussa nousi käsityksiä ja ajatuksia ikäihmisistä. Puhuessaan omista isovanhemmistaan ja heidän kohtaamisestaan, ikäihmisistä välittyi positiivinen kuva, joka asenteiltaan oli arvostava. Nuoret ymmärtävät, että heillä on pitkä elämäkokemus ja kunnioittivat sitä.

<p>IKÄ-IHMISTEN ELÄMÄNKOKEMUS</p> <p>-pitkään eletty elämä -tietoa ja elämäkokemusta -elämäntarina</p>	<p>VUOROVAIKUTUS</p> <p>-estävät /haittaavat tekijät esimerkiksi kuulon heikkous -erilainen sanavarasto</p>	<p>KOHTAAMINEN</p> <p>-erilaiset ympäristöt ja harrastukset -aika ja vuodenaika -mahdollisuuksia</p>
--	---	--

Kuvio 2. Nuorten esille tuomia käsityksiä ja asenteita.

Nuorten käsitys on, että ikäihmisillä on elämäkokemusta. Pitkä ja eletty elämä sekä elämäntarinat tulivat nuorten puheissa esille arvostavana ja heidän asenteensa oli kunnioittava.

Nuorilla oli kokemusta vanhuksista lähinnä omien isovanhempien kautta. Ikäihmiset tuotiin esille arvokkaana elämänkaareen kuuluvana ikäryhmänä, joilta saadaan arvokasta tietoa ja elämäkokemusta. Jokaisella ikäihmisellä on ainutlaatuinen elämäntarina, jota ovat elämän kriisit ja surut muokanneet heidän persoonallisuuttaan. Tämä nähtiin positiivisena näkemyksenä. Nuoret olivat käyneet marjassa ja sienessä ja he tapasivat isovanhempiaan melko säännöllisesti.” Omalla tavallaan erottuu, on elämäkokemusta. Ne ovat nähneet erilaisen maailman. Eri tavalla kasvaneet ja käyneet erilaisia kouluja. Eri aikakautta eläneet”.

Nuoret toivat esille myös käsityksiään ikäihmisten kanssa tapahtuvasta vuorovaikutuksesta. Nuorten mielestä vuorovaikutuksen onnistumiseen on haasteita mm. aistitoimintojen heikentyminen ja erilainen sanavarasto sekä ympäristö missä se tapahtuu. Mutta heidän asenteisiinsa ikäihmisiä kohtaan ne eivät haitanneet, niitä pidettiin luonnollisena ikäihmisille.

Esimerkiksi Facebook, Instagram ja Twitter eivät ole tuttuja vanhemmalle ikäpolvelle. Nuoret seuraavat paljon sosiaalista mediaa ja saavat sieltä vaikutteita. Keskustelun tyyli voi olla vaikeaa koska sanamaailma ei kohtaa. Ikäihmisillä voi olla heidän murre sanojansa ja heidän aikakautensa käytettyjä sanakuvauksia. Vuorovaikutukseen vaikuttaa myös ikäihmisen fyysistä ominaisuuksista esimerkiksi kuulon heikkous. ”Keskustelussa tulee esille erilaisia sanoja, vaikeuttaa ymmärrystä. Keskustelua vaikeuttavia tekijöitä on. Oma keskustelu tyyli. Kuulo ja aistit vaikuttavat.” Nuoret kokivat vuorovaikutuksen haasteelliseksi esimerkiksi erilaisen sanavaraston ja erilaisten viestintä ympäristöjen takia. Myös aistitoiminnoista kuulo heikentää viestintä tilannetta.

Nuoret etsivät nykyisin paljon tietoa eri medioiden kautta ja näin ollen hoitoalan vetovoimaisuuden säilyttämiseksi ja parantamiseksi on tärkeää tuntea tekijät, jotka vaikuttavat imagoon ja vetovoimaisuuteen hoitoalalle hakeutumista harkittaessa. Elämme tietoyhteiskunnassa, jossa nuoret seuraavat eri aloihin liittyvää uutisointia useista lähteistä. Sähköiset mediat ovat keskeisiä seuraamisen kohteita nuorten keskuudessa. Tiedonvälitys vaikuttaa ihmisten käsityksiin ja negatiivinen tieto saa usein runsaasti tilaa uutisotsikoissakin. Terveystieteiden ala on kokenut viime vuosina hyvinkin negatiivisia uutisia esimerkiksi potilaisiin kohdistuneisiin hoidon laiminlyönteihin, valelääkärit ja hoitajat, työn raskaus ja alipalkkaus työmäärään nähden. Pääpaino uutisoinnissa on ollut viime aikoina negatiivinen, mutta tämä ei tullut esille meidän pitämässä fokusryhmähaastattelussa nuorille. Nuorten käsitys ja mielikuva ei ollut niin negatiivinen kuin olisi voinut odottaa. Keskustelussa kävi ilmi, etteivät he ole seuranneet mediassa hoiva-alaan kohdistunutta kritiikkiä juuri lainkaan. He olivat muodostaneet oman mielikuvan ikääntyvistä omien isovanhempiensa kautta.

Sukupolvien välistä kanssakäymistä on tutkittu ja erilaista yhteistyötä tältä pohjalta on kehitetty ympäri Suomen. Usein nuoret ovat vain oman ikäryhmän kanssa vuorovaikutuksessa ja ikäihmisten palvelut ovat hyvin kohdistettuja eikä niiden piirissä muun ikäisiä juurikaan

kohtaa. Isovanhemmat saattavat asua ihan eri paikkakunnalla kuin lapsenlapset Tämä tapaaminen olisi kuitenkin positiivista esimerkiksi perinteiden siirtymisen ja vuorovaikutuksen monipuolisuudenkin takia. Tämän lisäksi ikäihmisten yksinäisyys ja ihmisten kaipuu yhteisöllisyyteen on herännyt ja tämä on tehnyt tarvetta kehittää erilaisia yhteistoimintamalleja. Yksi tämän tyyppinen toimintamalli on koulumummi ja kouluvaari-toiminta (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2019) joka pyrkii omalla toiminnallaan saamaan lapsia ja ikäihmisiä enempi yhteen. Tämä auttaa kohtaamisissa ja vuorovaikutuksessa.

Ikäihmisiä nuoret kertoivat tapaavan lähiomaisten kotona. Yhteistä harrastuksista tuli esille ulkoilu ja esimerkiksi sienestäminen ja marjastaminen. Isovanhempien kohtaaminen koettiin turvalliseksi tutussa ympäristössä ja se antoi mahdollisuuden ajatusten vaihtoon. Tutkimus ja kehittämishankkeessa Elämänkulku ja ikäpolvet 2011–2013 huomattiin, että vuorovaikutuksessa suuren ikäeron ylittäminen saattaa tarvita vahvaa yhteistä kiinnostuksen kohdetta. Tutkimuksessa tuli esille, että sukupolvien välistä vuorovaikutusta edesauttaa iäkkäiden kohtaaminen omana itsenään ja niin että asioita ei tarvitse kaunistella. Samassa tutkimuksessa tuli esille se, että tarvitaan eri-ikäisille tarkoitettuja kohtaamispaikkoja. (Saarenheimo, Pietilä & Tiihonen 2014, 98–101.)

Fokusryhmähaastatteluun osallistuneiden nuorten kohdalla kohtaaminen isovanhempien kanssa ei ollut päivittäistä mutta usein kerran viikossa. Tilanne haastateltavien kohdalla oli kuitenkin heidän mielestään hyvä, koska heidän isovanhempansa asuivat lähellä. Suomessa on myös paljon perheitä, joiden isovanhemmat asuvat eripaikkakunnalla useiden satojen kilometrisen päässä. Tämä aiheuttaa sen, että luonnollinen kohtaaminen vähenee ja nuoret vieraantuvat ikäihmistä. Kuitenkin nykyinen työssä käynti kulttuuri tarvitsisi ikäihmisten verkoston tuen lasten ja nuorten kasvatuksessa. Erityisen suureksi merkitykseksi nousee isovanhempien tuki silloin, kun perheen arjessa on haasteita. Lasten sairastuessa, avioero,

työttömyys, työaikavaatimukset esimerkiksi luovat tarpeen nuorille vanhemmille avuntarpeeseen ja luonnollisesti apua kysytään isovanhemmilta. Kun vanhempien voimavarat eivät riitä olla lasten kanssa voi isovanhemmat tarjota apua ja turvallisuuden tunnetta. (Rotkirch, Söderling & Fågel 2010, 6.) Nuorten asenteista ikäihmisiä kohtaan välittyi positiivinen kuva.

6.2 Teams-työpajan tulokset

Esihenkilöiden kanssa pidetyssä työpajassa kerättiin SWOT-analyysin pohjalta taulukkoon tietoa, miten suunniteltu viikko-ohjelma runko vaikuttaisi nuorten tulevaan TET-jakson kulkuun. Viikko-ohjelmarungon vahvuudet ja heikkoudet jaettiin sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Vahvuuksia nousi paljon ja heikkouksia jonkin verran. Osa heikkouksista nähtiin heikkoutena mutta myös vahvuutena. Esimerkiksi sisäisenä uhkana nähtiin realiteetit kohdilleen, tässä kohtaa mietittiin säikähtävätkö nuoret työn raskautta. Tämä koettiin olevan myös vahvuus, kun esitellään työn monipuolisuutta ja ihmisläheisyyttä ikäihmisten parissa tapahtuvassa hoivatyössä.

	VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
ULKOI NEN	<ul style="list-style-type: none"> -selkeyttää nuorta mitä odotetaan, tulee tietää - turvallisuuden tunne - tuo oikeaa tietoa - realiteetit kohdilleen - yhteinen käytäntö yksiköihin - viedään ja kehitetään vanhustyötä 	<ul style="list-style-type: none"> - ei välttämättä huomioi yksilöllisiä ominaisuuksia - rajoittaako luovuutta, tiukka raami - negatiivinen vanhuskuva - Kun näkee ohjelman ennakkoon, voi tulla ennakkoasenteita, miettiä miten esittää

SISÄIN EN	MAHDOLLISUUDET <ul style="list-style-type: none"> - malli muille yksiköille - mahdollisesti lähetettäisiin etukäteen nuorille - luo positiivisuuden kuvan vanhustyöstä - uudet taidot - ohjaa, tönäisee oikeaan suuntaan - tutustuu työelämän sääntöihin, ohjeisiin, ”työelämätaidot” - mahdollisuus tutustua eri ammatteihin (lh, sh, fys) - tutustuu eri ammattiryhmien työn sisältöön - Mediaseksikkyys - Nuoret tulevaisuuden toivo hoitoalalla - Tuovat osaamista tullessaan ja uusia ajatuksia 	UHAT <ul style="list-style-type: none"> - realiteetit kohdalleen

Taulukko 1. Esihenkilöiden työpajan SWOT-analyysi viikko-ohjelman suunnitteluun

Vahvuudet

Tehdyn analyysin perusteella esihenkilöiden työpajassa selkeän TET-nuorten viikko-ohjelman vahvuudeksi katsottiin, että se selkeyttää nuorten käsitystä siitä, mitä heiltä viikon aikana odotetaan ja mitä heidän tulee tietää. Suunnitelmallinen toiminta tuo myös nuorille turvallisuuden tunteen, ja he

saavat oikeaa tietoa yksikön toiminnasta ja eri ammasteista. Työpajassa tuotiin esille myös se, että suunnitellun viikko-ohjelma rungon avulla saadaan nuorille tuotua realistinen kuva eri ammasteista ja vanhustyöstä, mutta asia nähtiin myös uhkana. Isoimpana vahvuutena nähtiin viikko-ohjelma rungon tuovan yhtenäisen käytännön Siun soten ikäihmisten palveluihin, yhteisen käytännön myötä saadaan nuorten tietoisuuteen ikäihmisten parissa työskentelyä ja samalla kehitetään vanhustyötä yhdessä koko ikäihmisten palvelualueella.

Heikkoudet

TET-viikko-ohjelmaringon mahdollisena heikkoutena nähtiin, ettei se huomioi nuorten yksilöllisiä ominaisuuksia. Liian valmiiksi suunniteltu viikko-ohjelmaringo, esimerkiksi aikataulu tai päiväohjelma, voi rajoittaa nuorten ja ohjaajien luovuutta TET-viikon aikana. Vaarana on myös negatiivisen kuvan saaminen vanhustyöstä, mihin suuresti vaikuttaa ohjaajan rooli. Heikkoukseksi nousi myös viikko-ohjelma suunnitelman ennakkoon näkeminen, tämä voi tuoda nuorille ennako asenteita viikkoa kohtaan, eli on tärkeää miten nuorille viikko-ohjelma rungon sisällön esittää.

Mahdollisuudet

Suunnitelmallisella TET-viikko-ohjelmalla nähtiin työpajassa useita mahdollisuuksia. Monelle TET-viikko on ensimmäinen kokemus työelämästä ja antaa mahdollisuuden tutustua työelämän sääntöihin ja ohjeisiin, ja näin tulee ensimmäinen kosketus työelämätaitoihin. Oikeanlaisella ja hyvin suunnitellulla viikolla on mahdollisuus ohjata ja ”tönäistä” nuorta oikeaan suuntaan ja antaa vanhustyöstä positiivinen kuva. Suunnitellulla TET-viikko-ohjelmaringon avulla nuori pääsee tutustumaan eri ammattiryhmiin ja heidän työnsä sisältöön sekä heillä on mahdollisuus oppia uusia taitoja viikon aikana. Työpajassa tuotiin esille myös, että nuoret tuovat tullessaan osaamista, uusia ajatuksia työyhteisöön ja lisäksi nähtiin, että nuoret ovat meidän tulevaisuutemme toivo ja heihin kannattaa panostaa. TET-viikko-ohjelman mallin mallintaminen muihin ikäihmisten palvelualueen yksiköihin yhtenäistäistäisi ohjaukikäytänteitä ja olisi yksi työkalu työyhteisöissä, mikä helpottaisi nuorten ohjausta. Positiivinen

onnistunut TET-jakso voisi saada jalan sijaan nuorten suosimissa sosiaalisissa medioissa heidän päivitysten muodossa ja antaa sitä kautta ”media seksikkyyttä” muille nuorille antaen positiivisen kuvan vanhustyöstä. Työpajassa jäätiin miettimään, olisiko mahdollista lähettää TET-nuorten viikko-ohjelma runko etukäteen työelämään tutustuville nuorille ja mikä vaikutus sillä olisi.

Uhat

Suunnitelmallisen TET- viikko-ohjelmarungon uhkia ei juurikaan työpajassa nähty. Ainoaksi uhkaksi, mikä tosin nähtiin myös vahvuutena, nousi vanhustyön realiteetit. Jollekin nuorelle viikko voi olla kokemuksena raskas, eikä koe vanhustyötä omakseen, jos ei saada onnistuneella perehdytyksellä muuttamaan käsitystä vanhustyöstä.

6.3 TET-viikko-ohjelmarunko

Opinnäytetyön tehtävänä oli laatia viikko-ohjelmarunko, joka yhtenäistää TET-nuorten perehdytystä Siun soten ikääntyvien tehostetun palveluasumisen yksiköissä (liite 5). TET-viikko-ohjelma runkoa lähdettiin esihenkilöiden työpajassa työstämään opinnäytetyön tekijöiden valmiiksi hahmoteltuun viikko-ohjelma pohjaan. Ennakkosuunnittelulla haluttiin säästää työpajaan osallistuvien aika resurssia, saada aikaan vapaamuotoista keskustelua ja käynnistää luovaa ideointia.

Työelämään tutustumisjakso 8–9-luokkalaisilla kestää viisi arkipäivää. Työpajassa haluttiin saada nuorten viikosta mahdollisimman mielenkiintoinen ja tarjota mahdollisuus tutustua mahdollisimman moneen eri ammattiryhmään hoivatyössä. Nuorten fokusryhmässä nousi esille toive siitä, että viikko olisi monipuolinen ja saisi kuvan mahdollisimman monesta ammattiryhmästä ja heidän työnsä sisällöstä. Kaikilla työpajaan osallistuvilla esihenkilöillä oli omakohtaista kokemusta työelämään tutustuvista nuorista ja heidän ohjauksestaan.

Työpajassa keskusteltiin yleisesti siitä, miten tärkeää on panostaa ja ennakoida yhdessä, millä keinoilla hoiva-alalle saataisiin hakeutumaan nuoria tulevaisuudessa. TET-viikko-ohjelmaringon suunnittelu ja käyttöönotto yhtenä keinona yhtenäistäisi ikääntyvien yksiköissä luomaan positiivista ja vetovoimaisempaa kuvaa hoitotyöstä. Esihenkilöiden työpaja nähtiin myös yhtenä keinona kehittää ja antaa positiivista kuvaa vanhustyöstä nuorille. Hyvänä käytäntönä nähtiin myös, että työyhteisössä käydään ennakkoon läpi tulevien työelämäntutustuvien nuorten viikko-ohjelma ja ohjaajat, näin kaikki ovat sitoutuneita ja valmiimpia vastaanottamaan nuoria työyhteisöön.

TET-viikko-ohjelmaringko suunniteltiin arkipäiville maanantaista perjantaihin ja aikavälille klo. 9.00–15.00. Tarkkoja kellonaikoja päivän sisältöön ei haluttu suunnitella, jotta viikko-ohjelma ringko olisi muokattavissa yksilöllisemmäksi, toiveiden mukaiseksi sekä näin sisällytettäisiin päivään muuttuvissa tilanteissakin.

Maanantaisin viikko-ohjelmassa on nuorten vastaanottaminen, viikko-ohjelmaan tutustuminen ja sen läpi käyminen. Nuoret tutustutetaan työyksikön tiloihin ja henkilökuntaan sekä tiimiin/ryhmäkotiin missä työskentelee tulevan viikon. Lisäksi käydään läpi työelämän pelisääntöjä; ruokailu- ja kahvitauot, tupakointi ja oman puhelimen käyttö. Salassapito- ja käyttäjäsitoumus kuuluu myös allekirjoittaa ensimmäisenä päivänä. Seuraaville viikon arkipäiville on suunniteltu eri ammattiryhmiin tutustumista. Nuoret voivat tutustua ammattien perustehtäviin ja työn sisältöön varjostamalla tai osallistumalla ohjaajan mukana ja valvonnassa. Samalla heillä on hyvä mahdollisuus perehtyä ja tutustua ohjaajan opastuksella alankoulutukseen. Viikko-ohjelman aikana on hyvä huomioida jokaisen nuoren yksilöllisyys; vuorovaikutustaidot, kädentaidot, mielenkiinto, sukupuoli sekä muut tekijät mitkä vaikuttavat viikon kulkuun.

Jokaiselle päivälle on ennakkoon suunniteltu ammattiryhmä, johon nuori tutustuu sekä päivän ohjaaja. Viikko-ohjelmaringkoon on suunniteltu päivittäin hetki, jolloin ohjaaja voi kysyä nuorelta päivän kuulumisia. Viikon puoliväliin on suunniteltu aikaa, missä voidaan tiedustella nuoren tuntemuksia ja ajatuksia menneistä päivistä. Viimeiseen TET-päivään on varattu aikaa palaute

keskusteluun jakson sujumisesta, missä kannattaa työyhteisön tiedustella työelämään tutustumisjakson kehitettäviä asioita nuorelta. Kiinnostus ottaa palautetta nuorilta, antaa nuorille positiivisen kuvan työyhteisöstä ja tunteen, että heidän työelämäänsä tutustumisjakson palautteella on ollut merkitystä työyhteisölle.

7 Pohdinta

7.1 Tulosten pohdinta

Fokusryhmähaastattelussa saatujen tulosten mukaan nuorten käsitykset ja asenteet ikäihmisiä kohtaan ovat positiiviset. Nuorten keskusteluissa esille nousi ikäihmisiä kohtaan arvostus. Nuoret näkivät pitkän elämäkokemuksen ja sen sisällön ikäihmisillä tärkeänä. Nuoret puhuivat ikääntyvien pitkästä ja eletystä elämästä arvostavasti ja heidän asenteensa oli kunnioittava. Kuten Erwin (2001, 3–18) sanoo, asenteisiin liittyy myös käsitteet ja arvo.

Ikäihmisten kohtaamisten kautta nähtiin mahdollisuus saada positiivisessa mielessä keskusteluissa elämäkokemusta ja sen tuomaa viisautta. Näissä keskusteluissa nuoret saivat tukea ja saivat peilattua omia ajatuksiaan esimerkiksi tulevaisuutta ajateltaessa. Ikäihmiset nähtiin tärkeänä elämäntapaan kuuluvina henkilöinä. Haastateltavalla ryhmän jäsenillä tilanne oli hyvä, että kaikkien isovanhemmat asuivat lähellä, joka mahdollisti tapaamisen ja yhdessä harrastamisen jopa viikoittain. Suomi on kuitenkin varsin iso maa ja nuoria on muuttanut paljon työnperässä kauemmaksi. Tällöin isovanhempien kohtaaminen on vaikeampaa.

Myös Erwin (2001, 3–18) esittää saman havainnon; asenteet voivat olla positiivisia, neutraaleja tai negatiivisia toimintavalmiuksia, mitkä auttavat siihen, miten toimitaan missäkin tilanteessa. Tämä tuli esille myös meidän, nuorille suunnatun fokusryhmähaastattelun tuloksissa. Nuorten asenne oli positiivinen ja heillä löytyi yhteistä tekemistä omien isovanhempiensa kanssa. Juutin (2006,

23–24) mukaan yksilön käyttäytymistä voidaan tarkastella useista näkökulmista ja yksi näkökulma on asenne. Tähän samaan tulokseen tulimme fokusryhmähaastattelun tuloksissa. Nuorten asenne oli ikäihmisiä kohtaan arvostava ja positiivinen. He puhuivat ikääntyvistä ihmisistä arvostavasti ja kunnioittavasti.

Kuten Hautala tuo esille on sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden suhteutuminen vanhusten hoitotyöhön myönteistä. Samassa tutkimuksessa tuodaan esille myös kuitenkin se, että opiskelijat eivät ole kiinnostuneita työskentelemään vanhusten parissa. (Hautala 2008, 49.) Tämän opinnäytetyön tulosten perusteella nuoret toivat kuitenkin hyvin positiivisessa ja arvostavassa valossa omat isovanhempansa esille ja pitivät heitä tärkeinä. Asenteet ja käsitykset ikäihmisiä kohtaan olivat heillä myönteisen arvokkaita.

Hautala tuo esille tutkimuksessaan sen, että yhteiskunnan suhtautuminen vanhuksia kohtaan pidettiin aliarvioivana. (Hautala 2008, 49.) Tämä on huolestuttavaa koska Kähärä-Uppgård tuo esille, että tiedotusvälineiden positiivisella informaatiolla voitaisiin lisätä ammattien suosiota ja vaikuttaa myönteisesti nuorten tulevaisuuden uran valintaan. (Kähärä-Uppgård 2011,10.) Tämä tuotiin esille myös esihenkilöiden työpajassa, tiedotusvälineiden positiivinen informaatio vanhusten hoidosta voisi olla yksi ohjaavana ja tönäisevänä tekijänä ura valintaa suunniteltaessa ja lisäisi hoiva-alan vetovoimaisuutta. Mediaseksikkyyys nousi keskusteluissa esille hoivatyötä mietittäessä. Tätä tuo myös Mendez & Louis esille siten, että kaikella media julkisuudella on vaikutusta kaikenikäisten mielipiteisiin ja näin ollen julkisuudella on vaikutusta myös terveydenhuollon vetovoimaisuuteen. (Mendez & Louis 1991, 311.) Nuoret toivat esille käyttävänsä sosiaalista mediaa ja se siis vaikuttaa nuorten ajatuksiin ja mielikuvien luomiseen hoiva-alasta.

Haasteita vuorovaikutustilanteissa ikäihmisten kanssa nuoret toivat myös esille. Ikäihmiset eivät ole tottuneet käyttämään sosiaalista mediaa ja sieltä muodostuneita sanoja. Tämän nuoret toivat esille ”Keskustelussa tulee erilaisia sanoja, vaikeuttaa ymmärrystä”. Aalto tuo sosiaali- ja terveydenhuoltoalle hakeutumisen sisäisenä vahvuutena kuitenkin ihmisläheisyyden (Aalto 2014, 9). Ikäihmisillä on tärkeää kuitenkin kokea yhteenkuuluvuutta ja merkityksellisyyden

tunnetta. Tässä sosiaaliset suhteet ovat merkittävässä asemassa, kun tarkastellaan ikääntyneiden omia vahvuuksia, voimavaroja tai heidän toiveitaan. (Kariniemi, Siira, Kyngäs & Kaakinen 2020.) Tuloksissa kävi ilmi, että nuorilla on tarve kohdata ja pitää yhteyttä ikäihmisiin. Tähän tarvittaisiin tietotekniikkaa, jota nuoret osaavat käyttää. Tämä voisi olla lähentävä tekijä nuorten ja ikäihmisten kohdalla yhteydenpidossa. Onnistuneella vuorovaikutuksella nuoret tutustuttaisivat ikäihmiset omaan kulttuuriinsa ja sanavarastoonsa. OECD:n (2020) raportissa mainitaan, että tulevaisuudessa iäkkäiden parissa työskenteleviltä tarvitaan tietoa-taitoa teknologiasta sekä viestinnästä. Nuorten kanssa keskustelussa nousi esille heidän vahvuuteensa käyttää sosiaalista mediaa viestinnässä ja yhteyden pidossa mm. isovanhempiinsa. Tulosten perusteella nuorilla on tietoa ja taitoa tämän päivän erilaista vuorovaikutusmahdollisuuksista ja he ovat innokkaita oppijia. Mielestämme juuri tällaista osaamista tarvitaan tulevaisuuden hoiva-alan vetovoimaisuuden kehittämiseen ja teknologian mahdollisuudet tuovat erilaisia vaihtoehtoja nuorille työskennellä hoiva-alalla.

Opiskelijoiden kiinnostus hakeutua työskentelemään terveydenhuoltoalalla väheni koulussa. Tutkimuksessa tuodaan esille oppilaitosten merkitys siinä, minkälaista opetusta koulussa saadaan-toisin sanoen saadaanko vanhustyö näkymään erityisosaamisena suppean opetuksen sijaan. (Hautala 2008, 49.) TET-jakso on nuorten ensikosketus työelämään ja sen tulee olla positiivinen ja nuorelle antoisa. Hyvin onnistuneella ja laadukkaalla työelämään tutustumisjaksolla nuorilla on mahdollisuus muodostaa hoiva-alalta monien mahdollisuuksien ammatti kuvia.

TET-jakso on nuoren ensikohtaaminen työelämään ja sen merkitys tuodaan esille TAT ”Kun koulu loppuu” raportissa. Tällä jaksolla nuori saa kokemusta ja tietoa eri ammateista ja työelämästä. Tämä jakso nähdään merkityksellisenä siinä, miten nuorten osaaminen ja persoona tulevat esille, saatu tieto auttaa haaveiluun ja antaa innostusta ja ideoita tulevaisuuden suunnitelmien tekemiseen. (TAT 2021.) Fokusryhmässä nuoret toivat esille TET-jakson merkityksen ja halusivat kokea mahdollisimman paljon viikon aikana. Toiveena nousi esimerkiksi se, että haluttiin jakson aikana tutustua mahdollisimman moneen ammattiryhmään. Esihenkilöiden kanssa muodostetussa työpajassa

tämä nousi myös selkeästi esille. Sisäisenä mahdollisuutena SWOT-analyysissä nousi hyödynnettäväksi, mahdollisten resurssien mukaan, tutustuttaa nuoret eri ammatteihin työelämään tutustumisjaksolla. Esihenkilöistä kootussa työpajassa nähtiin ”Nuoret tulevaisuuden toivona hoitoalalla”. Työpajassa tuotiin esille myös se, että viikon mittaisella työelämään tutustumisjaksolla nuorilla on mahdollisuus havaita itsessään uusia taitoja ja mahdollisuuksia uravalintaa suunniteltaessa. Turvallisuuden tunnetta työelämään tutustumiseen haluttiin luoda ohjaajan nimeämisellä päiväkohtaisesti ja ennakkoon suunnitellulla viikko-ohjelmalla, joka on nuorten nähtävillä. Viikko-ohjelma runko nähtiin menetelmänä tutustuttaa nuoret työelämän maailmaan. Tämä tuotos yhtenäistäisi TET-jaksolaisten tutustumista kaikissa ikääntyvien tehostetun palveluasumisen yksiköissä. Siun sotella ei ole aikaisemmin ollut käytössä yhtenäistä TET-jakolaisille suunnattua perehdytysohjelmaa. Haasteena voi olla jalkauttaminen kaikkiin ikäihmisten tehostetun palveluasumisen yksiköihin ja henkilöstön sitouttaminen sen käyttöön ottamiseen. Tuotosta ei päästy testaamaan vallitsevan Covid-19 tilanteen vuoksi, joten tuotoksen toimivuuden arviointi käytännössä jää saamatta.

Tuloksista yhteen vetäen voidaan todeta, että tähän opinnäytetyöhön osallistuneet nuoret puhuivat ikääntyvistä arvostavasti ja kunnioittavasti. Nuoret arvostavat puheissaan ikäihmisten pitkää elämäkokemusta. Nuorten ja ikäihmisten keskeisessä vuorovaikutuksessa nähdään haasteita, mutta toisaalta nuoret näkevät tietotekniikan tuovan siihen uusia mahdollisuuksia. Esihenkilöille suunnatussa työpajassa nähtiin, että hyvällä ja laadukkaalla työelämään tutustumisviikolla on mahdollisuus vaikuttaa ennakoivaan rekrytointiin.

Tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksia voidaan hyödyntää Siun soten tehostetun palveluasumisen yksiköissä yhtenäistämään nuorten työelämään tutustumisjaksojen perehdytystä. Toikon ja Rantasen (2009, 113) mukaan tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa tavoitellaan muutosta käytäntöön, mutta samalla siinä pyritään tiedontuottamiseen, mikä tukee käytäntöä. Näiden tulosten perusteella voidaan todeta, että nuoria tulisi kuulla enemmän vanhustyöhön liittyvissä keskusteluissa, jotta vanhustyön vetovoimaisuutta

tarkasteltaisiin kriittisesti ja huomioitaisiin nuorten asenteita sekä käsityksiä, kun suunnitellaan ikäihmisten ja nuorten kohtaamisia.

7.2 Ammatillinen kehittyminen ja työskentelyn arviointi

Opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkä ja vaativa prosessi, mutta aihe on hyvin läheinen ja tärkeä molemmille, joka auttoi jaksamaan opinnäytetyön etenemisessä. Aihevalinnalla halusimme tuoda omalta osaltamme yhden mahdollisuuden millä voi Siun soten alueella vallitsevaa hoitajapulaa helpottaa vanhustyössä. Toimeksiantajalta saimme aihevalinnan kehittämistehtävään, joka oli käytännönläheinen sekä palveli meidän omissa työyksiköissämme nuorten työelämään tutustumisjakson kehittämistä. Yksiköissä ei ollut valmista viikko-ohjelmaa nuorille.

Laadullinen tutkimusote, jossa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä ja selvittämään ilmiön tarkoitusta kokonaisvaltaisesti saadakseen syvemmän käsityksen ilmiöstä on sopinut mielestämme hyvin meidän opinnäytetyömme tekemiseen. Olemme molemmat hyvin käytännönläheisiä ihmisiä ja siksi tämä tutkimusote on sopinut meille.

Syksyllä suoritettu tutkiva kehittäminen kurssi ja siitä tehty raportti auttoi hyvin alkuun tutkimuksen etenemistä ajateltaessa. Tämän kurssin aikana metodologia avautui omasta työstä ja valinta, miten ja miksi aineistonkeruu ja -analyysi tullaan toteutumaan selkeni. Tämän kurssin raporttia pystyttiin hyödyntämään opinnäytetyön suunnitelmaa muodostettaessa.

Opinnäytetyön suunnitelma auttoi meitä luomaan tärkeät avainsanat ja pohtimaan tuotosta. Tuotos oli alusta alkaen hyvin selkeänä ja hioutui nuorten ja palveluesimiesten kanssa käydyissä keskusteluissa lopulliseen muotoonsa. Tuotos on opinnäytetyön tekijöistä onnistunut ja saimme hyvää palautetta myös Siun soten rekrytointiyksiköltä.

Työn aikatauluttaminen selkeänä kaaviona auttoi meitä pysymään aikataulussa. Se auttoi meitä prosessimaisesti etenemään ja pohtimaan ja refleктоimaan työtämme koko työn ajan. Työ eteni ajoittain hyvin selkeästi mutta ajoittain esimerkiksi analysointi tuotti vaikeuksia. Työnetenemiseen apua saatiin esimerkiksi tutustumalla toisten opinnäytetöihin. Käytännönläheisyys auttoi meitä löytämään nuorille kysymykset fokusryhmään. Kysymyksiä tarkoituksella ei ollut suurta määrää, että saadaan aitoa keskustelua ja nuorten mielenkiinto pidettyä yllä.

Kokonaisuudessaan tiedon etsiminen, analysointi ja karsinta paranivat työn edetessä. Tietoa löytyi mutta mikä sopi meidän opinnäytetyöhömme, oli ajoittain vaikeakin löytää. Tiedon etsiminen pääosin tapahtui suomalaisista ja ulkomaalaisista internet- lähteistä. Haastavinta oli löytää tietoa TET-jakson merkityksestä vanhustyön vetovoimaisuuden lisäämiseksi, kun taas vetovoimaisuutta, vanhustyötä ja asenteita oli käsitelty kirjallisuudessa enemmän. Näiden käsitteiden kohdalla ainoaksi haasteeksi tuli tiedon rajaaminen opinnäytetyöhön. Asumme varsin kaukana toisistamme ja ajallisesti ja tiedon siirtymisessä ja tallentumisessa oli ongelmia, joka lisäsi työnaikana paineensietokykyä. Keskenäisyttä ja ajankulumista oli ajoittain vaikea sietää. Tietotekniikka kehittyi hyvin koulutuksen aikana ja erilainen oppimisympäristö tuli tutuksi sähköisessä muodossa.

Opinnäytetyö eteni suunnitellusti ja korona rajoitukset huomioituna kyselyt ja keskustelut käytiin pääasiallisesti tietokoneen välityksellä ja ryhmäkoot huomioitiin. Fokusryhmä nuorille saatiin hyvin toteutettua ja se antoi pienestä ryhmäkoostaan huolimatta paljon ajatuksia. Nuoret olivat sosiaalisia ja tilanteen rentouduttua saimme paljon hyvää materiaalia analysoitavaksi. Esihenkilöiden kanssa aikojen sopiminen palaveriini oli hankalaa, koska heillä oli paljon omia palaveriini. Ennakkoon tehty SWOT-taulukko ja viikko-ohjelman pohja nopeutti toimintaa. Työpajoissa keskustelu oli avointa, rönsyävää ja nähtiin kehittämistehtävä tärkeänä, joka palvelisi kaikkia yksiköitä työelämään tutustuvien nuorten ohjauksessa sekä vanhustyötä kehittävänä. Työpajojen järjestäminen Teams-ohjelman välityksellä onnistui hyvin ja mikä tärkeintä se säästi esihenkilöiden työaikaa.

Tarkoituksena on, että opinnäytetyön kehittämistehtävä jalkautuisi työyksiköihin yhdeksi käytetyksi työvälineeksi. Toivomme että tästä olisi myös hyötyä nuorten innostamiseen hoiva-alalle, joka helpottaisi omalta osaltaan tulevaisuuden rekrytointia. Työyhteisöille tästä voisi olla hyötyä nuorten perehdyttämisen kehittämiseen ja syventämiseen. Perehdyttäessään työntekijä peilaa omaa työtään nuorelle, ja samalla toivomme oman ammattitaidon arvostuksen lisääntyvän.

7.3 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksellista kehittämistyötä tehdessä on tärkeää huomioida monta tutkimuseettistä näkökulmaa ja on tehtävä valintoja, jotta työ olisi hyvän tieteellisen käytännön mukainen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Tutkimuksessa tehdessä tulee noudattaa hyvän tieteellisen käytännön eettisiä periaatteita, kuten huolellisuutta ja rehellisyyttä sekä tieteellisiä toimintatapoja aineiston keräämisessä ja analysoinnissa, tulosten arvioinnissa, tietojen tallentamisessa ja niiden dokumentoinnissa. Opinnäytetyön eri vaiheissa noudatettiin hyväntieteellisen käytännön periaatteita.

Tutkimukseen osallistuvien kohtelussa tulee huomioida ihmisarvon kunnioittamista ilmentävät tekijät, kuten itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, henkisen vahingoittamisen välttäminen sekä jokaisen yksilön yksityisyyden kunnioittaminen ja suojeleminen (Kuula 2011, 60–65). Opinnäytetyössä kunnioitetaan itsemääräämisoikeutta antamalla osallistujille tietoa tutkimuksesta ennakkoon ja ryhmät on muodostettu vapaaehtoisista halukkaista. Kerättävä tieto säilytetään luottamuksellisesti ja saadut haastattelutulokset julkaistaan niin, että yksittäisiä henkilöitä ei voida tunnistaa dokumentoinnista eivätkä ole vahingollisia tutkittaville.

Luotettavuuden arvioinnissa on otettava huomioon useita asioita. Tutkimusta tulee arvioida kokonaisuutena, jotta sen johdonmukaisuus painottuu. Tutkimuksen kohde ja tarkoitus on rajattu huolella ja itse olemme kiinnostuneet

tutkimaan tätä aihetta. Aineiston keruu tulee tehdä huolella ja menetelmien tulee olla laadukkaita. Kirjaaminen on tärkeää koko prosessin ajan. Tutkimuksen kesto rajataan ja aineisto analysoidaan. Raportissa tulee tulla esille, miten aineisto on kerätty ja analysoitu. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 163–164.)

Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa luotettavuus nähdään tieteellisen tiedon keskeisenä tunnusmerkkinä. Nämä luotettavuuden tunnusmerkit ovat tutkimusmenetelmät, tutkimusprosessi ja tutkimustulokset.

Kehittämistoiminnassa luotettavuudella tarkoitetaan ensisijaisesti käyttökelpoisuutta. Kehittämistoiminnasta syntyvän tiedon tulee olla todenmukaista mutta myös hyödyllistä. (Toikko & Rantanen 2009, 121–122.)

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta lisäävät lähteiden tuoreus ja ajantasaisuus. Käytettyjen lähteiden teoretieto on tätä päivää ja tukevat toisiaan.

Luotettavuutta lisää myös kehittämistyöhön osallistuneiden innostuneisuus ja vapaaehtoisuus. Nuorten osallistuminen fokusryhmään sekä esihenkilöiden Teams -työpajaan osallistuminen on ollut vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Luotettavuutta lisää myös TET- viikko-ohjelmaringon käytettävyys ja sen hyödynnettävyys Siun soten tehostetun palveluasumisen yksiköissä. Lisäksi arviointia on tapahtunut opinnäytetyön eri vaiheissa, mikä lisää opinnäytetyömme luotettavuutta. Vaikka osallistujien joukko oli pieni, niin tulokset kuitenkin avaavat nuorten kokemuksia ja ajatuksia aiheesta, tuovat nuorten äänen esille.

Tuomi & Sarajärvi tuo esille eettisenä pohdinnan näkökulmana sen, kenen ehdoilla tutkimusaihe on valittu ja mikä on se syy, miksi tutkimukseen ryhdytään (Tuomi & Sarajärvi 2002, 154). Tutkimusaihe on valittu yhdessä rekrytointiyksikön kanssa ja yhdessä keskusteltuna huomataan ongelmana saada hoitoalalle rekrytoitua ammattitaitoista henkilökuntaa. Toisaalta tiedetään, että hoitoalalle hakeutuu yhä vähempi opiskelijoita. Myönteinen ensikosketus harjoittelussa saattaisi vaikuttaa positiivisesti nuorten käsitykseen hoitotyöstä ja meidän tapauksessamme ikäihmisiin.

Toimeksiantajan toiveiden ja opiskelijaa sitovien tieteen pelisääntöjen ristiriitojen välttämiseksi tehdään ennen opinnäytetyön aloittamista yhteistyösopimus toimeksiantaja – ammattikorkeakoulu- opiskelija, missä sovitaan opinnäytetyöhön liittyvistä pelisäännöistä. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2018, 6.)

Opinnäytetyön toimeksiantajana on Siun soten rekrytointiyksikkö.

Kolmikantaneuvottelu pidettiin ennen opinnäytetyöprosessin aloittamista helmikuussa 2021 toimeksiantajan edustajan, ammattikorkeakoulun ohjaavan opettajan ja toimijoiden kesken, mistä kirjallinen dokumentti.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (2018, 21) ohjeistuksen mukaisesti, opinnäytetyön suunnitelman hyväksymisen jälkeen, haimme tutkimusluvan, koska kyseessä on organisaatio mihin opinnäytetyö tehdään. Tutkimusluvan haimme Siun soten kuntayhtymältä ennen opinnäytetyön aloittamista.

7.4 Jatkokehittämisideat

Tämän kehittämistyön tulokset antavat uusia jatkokehittämisen ideoita Siun soten alueella, millä voitaisiin lisätä hoiva-alan vetovoimaisuutta nuorten keskuudessa.

Nuoret ovat tottuneita käyttämään tietotekniikkaa ja sosiaalista mediaa, joka on teknologiasidonnainen ja rakenteinen prosessi, jossa yksilöt ja ryhmät rakentavat yhteisiä merkityksiä yhteisöjen, sisältöjen ja verkkoteknologian avulla. Teknologian käyttö on keskeistä sosiaaliselle medialle. Sosiaalinen media tarvitsee siis viestintä- ja informaatioteknologiaa.

Tämän kehittämistyön pohjalta jatkokehittämisen aiheena voisi olla TET-jaksolaisille suunnattu esittely video viikon ohjelmasta ikääntyvien tehostetun palveluasumisen yksiköissä. Videolla tuotaisiin esille eri ammattiryhmien toimenkuvaa ja osaa päivittäisestä arjesta.

Toinen jatkokehittämisen aihe voisi olla viikko-ohjelmasta saadun kokemuksen pohjalta palautteen hyödyntäminen ja viikko-ohjelman sisällön kehittäminen.

Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista tietää, onko viikko-ohjelma rungolla ollut vaikutusta nuorten hakeutumiseen TET-jaksoille ikääntyvien pariin ja ammatinvalintaan, onko mahdollisesti asenteisiin ja käsityksiin saatu vaikutettua.

Lähteet

- Aalto, T-M. 2014. Ikääntyneiden hoitotyön vetovoimaisuus. Vaasalaisten lähihoitajien ja alan opiskelijoiden näkökulmasta. Sosiaali- ja terveystieteiden pro gradu- tutkielma.
https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/6849/osuva_5830.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 1.5.2021.
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 2018. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20PINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020>. 30.3.2021.
- Aejmelaeus, R., Kan, S., Katajisto, K. & Pohjola, L. 2007. Erikoistu vanhustyöhön. Helsinki: WSOY.
- Blay, N. & Smith, L. 2019. Review an integrative review of Enrolled Nurse recruitment and retention. Elsevier 89–94.
- Erwin, P. 2001. Asenteet ja niihin vaikuttaminen. Helsinki: WSOY
- Hautala, S. 2008. Terveystieteiden alan opiskelijoiden suhtautuminen vanhusten hoitotyöhön. Tampereen yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Pro gradu.
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/79975/gradu03169.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 06.11.2021.
- Heikkilä, A. & Larivaara, P. 2009. Elämän arvot paikoilleen. Elämän arvot paikoilleen - Duodecim Oppiportti. 06.05.2021.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Honkonen, A. 2020. Vanhustyön vetovoimaisuus -ja miten jokainen meistä voi vaikuttaa siihen. Ikänyt! 2/2020. Karelia -ammattikorkeakoulu.
<https://ikanyt.karelia.fi/2020/10/21/vanhustyon-vetovoimaisuus-ja-miten-jokainen-meista-voi-vaikuttaa-siihen/>. 08.12.2021.
- Juuti, P. 2006. Organisaatiokäyttäytyminen. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Jyväskylän yliopisto. 2009. Aineiston analyysimenetelmät.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmät/teemoittelu>. 23.10.2021.
- Kariniemi, K., Siira, H., Kyngäs, H. & Kaakinen, P. ”Vanhakin on ihminen” Ikääntyneiden kokemuksia vahvuuksistaan, voimavaroistaan ja

- kotihoidosta. Gerontologia 1/2020. Helsinki: Kasvun ja vanhenemisen tutkijat ry.
- Kallinen, T. & Kinnunen, T. 2021. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>. 30.11.2021.
- Kananen, J. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylä. Suomen Yliopistopaino Oy-Juvonen Print.
- Kehusmaa, S., Alastalo, H., Hammar, T. & Luoma, M-L. 2018. Kolmasosa vanhuspalvelujen henkilöstöstä työskentelee kotihoidossa - asiakkaista kotihoidossa on yli puolet. Tutkimuksesta tiivistä 39/2018. THL.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137219/URN_ISBN_978-952-343-232-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 19.09.2021.
- Koivunen, M. 2010. Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus.
<https://slideplayer.fi/slide/11908745/>. 10.10.2021.
- Kröger, T., Aerschot, L. & Puthenparambil, J. 2018. Hoitotyö muutoksessa - Suomalaisen vanhustyö pohjoismaisessa vertailussa.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57183/978-951-39-7372-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 10.11.2021.
- Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka: aineiston hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Kähärä-Uppgård, A. 2011. Ammatin vetovoimaisuus työelämään siirtymisvaiheessa. Bioanalytikko-opiskelijoiden näkemyksiä. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Itä-Suomen yliopisto. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Pro gradu.
https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/10056/urn_nbn_fi_uef-20110118.pdf. 06.11.2021.
- Linka, K., Peirlinck, M., Sahli, C. & Kuhl, E. 2020. Outbreak dynamics of COVID-19 in Europe and the effect of travel restrictions. Full article: Outbreak dynamics of COVID-19 in Europe and the effect of travel restrictions (tandfonline.com). 08.12.2021.
- Mannerheiminsuojeluliitto. 2019. Kylämummiksi/-vaariksi? Kylämummiksi/-vaariksi? | MLL:n Pohjois-Espoon paikallisyhdistys. 18.11.2021.
- Mitä seuraavaksi? TAT nuorten tulevaisuusraportti 2020. https://www.tat.fi/wp-content/uploads/2020/08/TAT-Nuorten-tulevaisuusraportti-2020-tutkimus_verkkajulkaisu.pdf. 20.11.2021.
- Männistö, M. 2020. Koronakriisi koettelee hoitohenkilökunnan fyysistä terveyttä ja jaksamista:” Raskaiden valintojen eteen joudutaan Suomessakin”. Suomen uutiset 2020. <https://www.suomenuutiset.fi/koronakriisi-koettelee-hoitohenkilokunnan-fyysista-terveytta-ja-henkista-jaksamista-raskaiden-valintojen-eteen-joudutaan-suomessakin/>. 10.12.2021.
- Mäntyranta, T. & Kaila, M. 2008. Fokusryhmähaastattelu laadullisen tutkimuksen menetelmänä lääketieteessä. Duodecim. 124 (13): 1507–13. <https://www.duodecimlehti.fi/duo97349>. 12.09.2021.
- Pirttiniemi, J. & Päivänsalo, P. 2001. Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaiheen kehittäminen - neljän alueellisen projektin kokemuksia. Opetushallitus.

- OECD. 2020. Health Policy Studies. Who Cares? Attracting and Retaining Care Workers for the Elderly. The report.
<https://www.oecd.org/publications/who-cares-attracting-and-retaining-elderly-care-workers-92c0ef68-en.htm>. 07.11.2021.
- Paananen, J., Rannikko, J., Harju, M. & Pirhonen, J. 2021. Pandemia-aikana hoivakotiasukkaiden läheisten näkökulmasta: huolta, turhautuneisuutta ja uusia avauksia. Gerontologia. Helsinki: Kasvun ja vanhenemisen tukijat ry, 249.
- Rotkirch, A., Söderling, I. & Fågel, S. 2010. Farkkumummoja ja pehmoaareja-uusia ikkunoita isovanhemmuteen. Helsinki. Väestöliitto
- Ruotsalainen, P. 2012. Asiantuntijuus terveydenhuollon sosiaalityössä. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalityö. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta.
<https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61438/Ruotsalainen.Piia.pdf?sequence=1>. 30.10.2021.
- Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulututkimuksessa. Tampere; Juvenes Print Suomen Yliopistopaino oy.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>. 22.10.2021.
- Seppänen, E. 2021. Nuorten työelämämäisemat. TAT nuorten talousraportti 2021. Talous ja nuoret TAT. Nuorten_tyolamamaisemat_web.pdf (tat.fi). 10.12.2021.
- Siikaniemi, L. 2005. Magnetic Metal – Toward a Model for Satisfaction of Education and Vocational Upper Secondary Education and Training of Machinery and Metal Technology in the Lahti Region. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Siun sote 2021. Nuoret työelämässä.
https://siunsote.sharepoint.com/sites/Henkilosto/SitePages/Nuoret_tyolamassa.aspx. 09.12.2021.
- Siun soten strategia 2021–2025. 2020. Hallitus 26.11.2020.
https://www.siunsote.fi/documents/393252/6561109/Siunsote_strategia.pdf/abc08a5b-7c02-495c-ba6f-c830fe22d521. 15.03.2021.
- Siun sote 2021.Palveluasuminen. Palveluasuminen - siunsote.fi.
<https://www.siunsote.fi/palveluasuminen>. 19.11.2021.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Vanhuspalvelulain muutokset 1.10.2020.
https://stm.fi/documents/1271139/21203212/Kuntainfo+10_2020+vanhuspalvelulain+muutokset+1.10.2020.pdf/9aef1987-5cbd-76a0-10-30.03.2021.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Tiedote 140/ Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi (valtioneuvosto.fi). 10.12.2021.
- Suomen Riskienhallintayhdistys. 2013. Nelikenttäanalyysi – SWOT.
<https://www.pk-rh.fi/tools/swot.html>. 22.10.2021.
- Super. 2020. Lakiuudistus hoitajamitoituksesta.
<https://www.superliitto.fi/tyoelamassa/henkiloston-maara/lakiuudistus-hoitajamitoituksesta/>. 06.12.2021.

- Super. 2017. Tärkeä ja arvostettu ammatissaan. Lähihoitaja 100-vuotiaassa Suomessa.
https://www.superliitto.fi/site/assets/files/4691/la_hihoitaja_100_vuotiaassa_suomessa_super-web.pdf. 06.12.2021.
- Syrjälä, L. Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1995. Laadullisen tutkimuksen työpajoja. Kirjayhtymä Oy.
- Tietoarkisto. 2021. Teloittelu.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavain-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>. 18.9.2021.
- Tilastokeskus. 2021. Tilastokeskus - Väestöennuste 2007–2040 (stat.fi). 02.12.2021.
- T-Media Oy. 2019. Kun koulu loppuu-nuorten tulevaisuusraportti 2019. Nuorten tulevaisuusraportti 2019 laaja (kunkoululoppuu.fi). 02.12.2021.
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon.
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100802/Toikko_Rantanen_Tutkimuksellinen_kehittamistoiminta.pdf?sequence=1. 13.02.2021.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (TENK). 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö.
<https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>. 06.11.2021.
- Vesala, H. & Teittinen, A. 2021. Miten lisätä vammaisalan hoivatyön kiinnostavuutta. Ketju_<https://ketju-lehti.fi/aiheet/tyo/miten-lisata-vammaisalan-hoivatyon-kiinnostavuutta/>. 09.12.2021.
- Vipunen. 2020. Opetushallinnon tilastopalvelu. [https://vipunen.fi/fi-_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammatillisen%20koulutuksen%20ja%20lukiokoulutuksen%20yhteishaku%20-%20perusopetuksen%20p%C3%A4%C3%A4tt%C3%A4v%C3%A4t.xlsb](https://vipunen.fi/fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Ammatillisen%20koulutuksen%20ja%20lukiokoulutuksen%20yhteishaku%20-%20perusopetuksen%20p%C3%A4%C3%A4tt%C3%A4v%C3%A4t.xlsb). 30.03.2021.

Liite 1

Aikataulu	KEHITTÄMIS- TYÖ	TOIMIJ AT	MENETEL- MÄT	TUOTETUT MATERI- AALIT	Suunnittelu ja aloitus
Tammikuu & Helmikuu 2021	Kehittämistyön aiheen valinta, yhteydenotto työnantajaan	Opiskelijat, työnantajan edustaja, ohjaava opettaja	Teams palaveri	Kolmikantan euvottelu sopimus	
Maaliskuu 2021	Opintojakso tutkiva kehittäminen	opiskelijat ja ohjausryhmät	Kirjallisuuden lukeminen	Opintojakson kokoava tehtävä	Viimmesitely & tuotos
Huhtikuu & Toukokuu 2021	Opinnäytetyön suunnitelma	Opiskelijat, ohjausryhmät, ohjaava opettaja	Kehittämisteiden palaverit, ohjausryhmät		
Toukokuu 2021	Opinnäytteen suunnitelma	opiskelijat ja ohjaava opettaja	palaverit, ohjausryhmät	Opinnäytetyö suunnitelma hyväksytty	
Kesäkuu- Elokuu 2021	Viikko-ohjelman suunnittelu	Opinnäytetyön tekijät, esimiehet	Analysointi, reflektointi, kirjoittaminen	Viikko-ohjelma runko valmis	
Syyskuu- Joulukuu 2021	Opinnäytetyön teko	opiskelijat,	Ohjauspalaverit	Opinnäytetyö	Valmis

		ohjaava opettaja			
Tammikuu- maaliskuu2022	Kehittämisha nkkeen tuotos valmis &työn lopetus				Valmis
Huhtikuu 2022				Valmis hyväksytty työ	

Taulukko 1. Opinnäytetyön aikataulus

Liite 2

Saatekirje vanhemmille

Hei vanhemmat!

Olemme KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULUN

Ikäosaamisen kehittäminen ja johtaminen YAMK-tutkinnon opiskelijoita.

Opinnäytetyömme aiheena on VETOVOIMAISUUTTA IKÄIHMISTEN
PALVELUIHIN

TET-nuorten perehdyttämisen kehittäminen tehostetun palveluasumisen
yksiköissä Siun sotien alueella.

Opinnäytetyömme tavoitteena on kehittää kahdeksaluokkalaisten nuorten työelämään tutumista siten, että TET-jakso tukee heidän tutustumistansa työelämään ja ikäihmisiin. Tarkoituksena on lisätä nuorten hakeutumista hoitotyöhön ja erityisesti herättää kiinnostusta vanhustyöstä. Tarkasteltavana kohteena on TET-harjoittelijoiden käsitykset ja niiden käsitysten muutokset. Muodostamme fokusryhmän Kiteen tai Kontiolahden peruskoulun 8–9 luokkalaisista nuorista tekemällä yhteistyötä koulujen opinto-ohjaajan kanssa. Fokusryhmä muodostuu 13–15 vuotiaista nuorista, tulevista TET- jaksolaisista. Fokusryhmän tarkoituksena on tiedustella nuorten asenteita ja odotuksia tulevalta TET- jaksolta ikäihmisten parissa tehostetussa palveluasumisessa. Fokusryhmän keskustelussa olemme itse mukana ja keskusteluryhmä on tarkoitus pitää syyskuussa. **Keskustelut käydään anonyyminä.** Keskustelu ryhmän pituus 20-45min. Rekryointiyksikön roolin toivomme olevan ammatillista näkökulmaa antavaa tukea.

Kysymme teiltä **lupaa** lapsenne osallistumiselle opinnäytetyömme fokusryhmä haastatteluun. Allekirjoittamalla lupalapun annatte suostumuksenne nuoren haastatteluun. Aineisto käsitellään tutkimusaineistoa salassapitovelvollisuutta noudattaen, tutkimuseettisten periaatteiden mukaisesti. Nuorten nimiä tai muita tietoja ei kerätä talteen, eikä nuorta kuvata tai videoida haastattelun aikana. Mikäli teille jäi kysyttävää, vastaamme mielellämme. Henna Hämäläinen, henna.1.hamalainen@edu.karelia.fi, Anna-Riikka Repo, anna-riikka.repo@edu.karelia.fi.

Ystävällisin terveisin

Henna Hämäläinen

Anna-Riikka Repo

Nuoren nimi: _____

Vanhemman allekirjoitus ja nimenselvennys

_____
_____

Paikka ja aika:

Liite 3

Saatekirje opinto-ohjaajalle

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Ikäosaamisen kehittäminen ja johtaminen YAMK-tutkinto

Henna Hämäläinen

Anna-Riikka Repo

Opinnäytetyömme aiheena on VETOVOIMAISUUTTA IKÄIHMISTEN
PALVELUIHIN

TET-nuorten perehdyttämisen kehittäminen tehostetun palveluasumisen
yksiköissä Siun soten alueella.

Opinnäytetyömme tavoitteena on kehittää kahdeksaluokkalaisten nuorten työelämään tutumista siten, että TET-jakso tukee heidän tutustumistansa työelämään ja ikäihmisiin. Tarkoituksena on lisätä nuorten hakeutumista hoitotyöhön ja erityisesti herättää kiinnostusta vanhustyöstä. Tarkasteltavana kohteena on TET-harjoittelijoiden käsitykset ja niiden käsitysten muutokset. Opinnäytetyömme tehtävä on tuottaa tietoa, millaisia asenteita nuorilla on ikäihmiä kohtaan. Lisäksi tavoitteena on Siun soten palveluesimiesten kanssa yhdessä luoda viikko-ohjelma, joka herättää kiinnostusta hoiva-alaan, sekä tehostaa ja yhtenäistää TET-nuorten perehdytystä Siun soten ikääntyvien tehostetun palveluasumisen yksiköissä. Intensiivisellä viikko-ohjelmalla nuoret tutustuvat ikäihmisiin ja saavat positiivisen kuvan vanhustyöstä. Tällä voidaan osaltaan vaikuttaa tulevaisuuden rekrytoinnin haasteisiin Siun soten alueella. Rekrytoinnissa onnistuminen on yksi Siun soten strategian 2021–2025 kriittisistä menestystekijöistä.

Muodostamme fokusryhmän Kiteen tai Kontiolahden peruskoulun 8–9 luokkalaisista nuorista tekemällä yhteistyötä koulujen opinto-ohjaajan kanssa.

Fokusryhmä muodostuu 13–15 vuotiaista nuorista, tulevista TET- jaksolaisista. Fokusryhmän tarkoituksena on tiedustella nuorten asenteita ja odotuksia tulevalta TET- jaksolta ikäihmisten parissa tehostetussa palveluasumisessa. Fokusryhmän keskustelussa olemme itse mukana ja keskusteluryhmä on tarkoitus pitää syyskuussa. Keskustelut käydään anonyyminä. Keskustelu ryhmän pituus 20-45min. Rekrytointiyksikön roolin toivomme olevan ammatillista näkökulmaa antavaa tukea.

Keskustelun aiheita teemoittain:

1. Eroavatko ikääntyvät mielestäsi nuoremmasta väestöstä?
2. Miten koet olosi ikääntyneiden seurassa?
3. Millaisia ajatuksia työskentely ikääntyneiden parissa herättää?

Anna-Riikka Repo
sairaanhoitaja, Hopearannan hoivakoti
0503156540, riikka.a.repo@siunsote.fi

Henna Hämäläinen
palveluesimies, Kiteen hoivakoti
0133306318, henna.hamalainen@siunsote.fi

Siun soten yhteyshenkilö:

Heli Sivonen
Rekrytointipäällikkö
Rekrytointipalvelut
Torikatu 18a 4.krs
80100 Joensuu

p. 013 330 4226

heli.sivonen@siunsote.fi

Karelian ammattikorkeakoulu:

Marjut Arola

Yliopettaja

Karelian ammattikorkeakoulu

Tikkarinne 9, 80200 Joensuu

marjut.arola@karelia.fi

Liite 4

Saatekirje esihenkilöille

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Ikäosaamisen kehittäminen ja johtaminen YAMK-tutkinto

Henna Hämäläinen

Anna-Riikka Repo

Opinnäytetyömme aiheena on VETOVOIMAISUUTTA IKÄIHMISTEN
PALVELUIHIN

TET-nuorten perehdyttämisen kehittäminen tehostetun palveluasumisen
yksiköissä Siun sotien alueella.

Opinnäytetyömme tavoitteena on kehittää kahdeksaluokkalaisten nuorten
työelämään tutustumista siten, että TET-jakso tukee heidän tutustumistansa
työelämään ja ikäihmisiin. Tarkoituksena on lisätä nuorten hakeutumista
hoitotyöhön ja erityisesti herättää kiinnostusta vanhustyöstä. Tarkasteltavana
kohteena on TET-harjoittelijoiden käsitykset ja niiden käsitysten muutokset.

Opinnäytetyömme tehtävä on tuottaa tietoa, millaisia asenteita nuorilla on
ikäihmiä kohtaan. Lisäksi tavoitteena on Siun sotien palveluesimiesten kanssa
yhdessä luoda viikko-ohjelma, joka herättää kiinnostusta hoiva-alaan, sekä
tehostaa ja yhtenäistää TET-nuorten perehdytystä Siun sotien ikääntyvien
tehostetun palveluasumisen yksiköissä. Intensiivisellä viikko-ohjelmalla nuoret
tutustuvat ikäihmisiin ja saavat positiivisen kuvan vanhustyöstä. Tällä voidaan
osaltaan vaikuttaa tulevaisuuden rekrytoinnin haasteisiin Siun sotien alueella.

Rekrytoinnissa onnistuminen on yksi Siun soten strategian 2021–2025 kriittisistä menestystekijöistä.

Opinnäytetyön suunnitelma on hyväksytty, aloitamme käytännön tutkimus- ja kehittämistyön, joka pyritään toteuttamaan vuoden 2021 loppuun mennessä. Siun soten tehostetun palveluasumisen palveluesimiehistä koottu ryhmä (5–8 henkilöä) kootaan Teamsin välityksellä 1–2 kertaa kuukaudessa noin tunnin mittaiseen kehittämispalaveriin elo-syyskuun aikana. Kutsun Teams -kokouksiin lähettävät opinnäytetyön tekijät. Kehittämispalavereiden tausta-aineistona toimivat 13–15-vuotiaiden nuorten näkemykset ikääntyneistä ja ikääntyneiden kanssa työskentelystä. Kehittämispalavereissa syntynyttä aineistoa käsitellään luottamuksellisesti eikä aineistosta voi tunnistaa kehittämispalaveriin osallistuneita. Opinnäytetyön raportin toivotaan olevan valmis viimeistään huhtikuussa 2022. Työn valmistuttua pyritään valmis viikko-ohjelma TET-jaksolaisille juurruttamaan Siun soten ikääntyvien tehostetun palveluasumisen yksiköihin esimiesten välityksellä.

Opinnäytetyön kehittämistehtävään halukkaiden ilmoittautuminen sähköpostitse, henna.hamalainen@siunsote.fi

Anna-Riikka Repo
sairaanhoitaja, Hopearannan hoivakoti
0503156540, riikka.a.repo@siunsote.fi

Henna Hämäläinen
palveluesimies, Kiteen hoivakoti
0133306318, henna.hamalainen@siunsote.fi

Siun soten yhteyshenkilö:

Heli Sivonen
Rekrytointipäällikkö
Rekrytointipalvelut
Torikatu 18a 4.krs
80100 Joensuu

p. 013 330 4226

heli.sivonen@siunsote.fi

Karelian ammattikorkeakoulu:

Marjut Arola

Yliopettaja

Karelian ammattikorkeakoulu

Tikkarinne 9, 80200 Joensuu

marjut.arola@karelia.fi

Liite 5

TERVETULOA TET - JAKSOLLE

	MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIIKKO	TORSTAI	PERJANTAI
Klo. 9:00 Työelämään tutustuminen alkaa	Oppilaan vastaanottaminen esihenkilö/ palveluvastaava	Ammattiryhmien esittely / ammatteihin tutustuminen; laitoshuoltaja, hoiva- avustaja, lähihoitaja, sairaanhoitaja, fysioterapeutti	Ammattiryhmien esittely / ammatteihin tutustuminen; laitoshuoltaja, hoiva- avustaja, lähihoitaja, sairaanhoitaja, fysioterapeutti	Ammattiryhmien esittely/ ammatteihin tutustuminen; laitoshuoltaja, hoiva- avustaja, lähihoitaja, sairaanhoitaja fysioterapeutti	Ammattiryhmien esittely/ tutustuminen; laitoshuoltaja, hoivaavustaja, sairaanhoitaja fysioterapeutti
	Ohjaaja:	Ohjaaja:	Ohjaaja:	Ohjaaja:	Ohjaaja:
	Oppilaan vastaanottaminen TET- viikon	Perustehtäviin tutustuminen varjostamalla / osallistumalla	Perustehtäviin tutustuminen varjostamalla / osallistumalla	Perustehtäviin tutustuminen varjostamalla / osallistumalla	Perustehtäviin tutustuminen varjostamalla / osallistumalla

	<p>ohjelmaan tutustuminen.</p> <p>Tiloihin tutustuminen</p> <p>Henkilökunnan esittely</p> <p>Salassapito- ja käyttäjäsitoumus</p> <p><i>Miltä sinusta tuntuu nyt? 😊</i></p>	<p>työtehtäviin ohjaajan mukana ja valvonnassa.</p> <p>Huomioiden yksilöllisyys.</p> <p>Alan koulutukseen perehtymistä/ tutustumista</p>	<p>työtehtäviin ohjaajan mukana.</p> <p>Alan koulutukseen perehtymistä/ tutustumista</p>	<p>työtehtäviin ohjaajan mukana.</p> <p>Alan koulutukseen perehtymistä/ tutustumista</p>	<p>työtehtäviin ohjaajan mukana.</p> <p>Alan koulutukseen perehtymistä/ tutustumista</p>
	<p>Käydään läpi työelämän pelisääntöjä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ruokailu- ja kahvitaumat - tupakointi - oman puhelimen käyttö - vaatetus -poissaolot 		<p>Väli keskustelu 😊 ajatuksia, tunteita viikosta.</p>		
<p>Klo. 11.30-12.30</p> <p>Asukkaiden lounas</p>	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu
		<p>Ohjaajan ohjauksessa ja vastuulla osallistuu arjen iltapäivän</p>	<p>Ohjaajan ohjauksessa ja vastuulla osallistuu arjen iltapäivän</p>	<p>Ohjaajan ohjauksessa ja vastuulla osallistuu arjen iltapäivän</p>	<p>Ohjaajan ohjauksessa ja vastuulla osallistuu arjen iltapäivän</p>

		toimintaan ammattiryhmän tehtävien mukaisesti. Ikäihmisten kanssa vuorovaikutustaitojen harjaannuttaminen	toimintaan ammattiryhmän tehtävien mukaisesti. Ikäihmisten kanssa vuorovaikutustaitojen harjaannuttaminen	toimintaan ammattiryhmän tehtävien mukaisesti. Ikäihmisten kanssa vuorovaikutustaitojen harjaannuttaminen	toimintaan ammattiryhmän tehtävien mukaisesti. Ikäihmisten kanssa vuorovaikutustaitojen harjaannuttaminen
14:00 Asukkaiden päiväkahvi	Päivän kuulumiset	Päivän kuulumiset	Päivän kuulumiset	Päivän kuulumiset	Palautteiden jakson

TOIVOTTAVASTI ViiHDYIT JA SAIT TULEVAAN URAVALINTAASI

IDEOITA

KIITOS SINULLE ViiKOSTA!